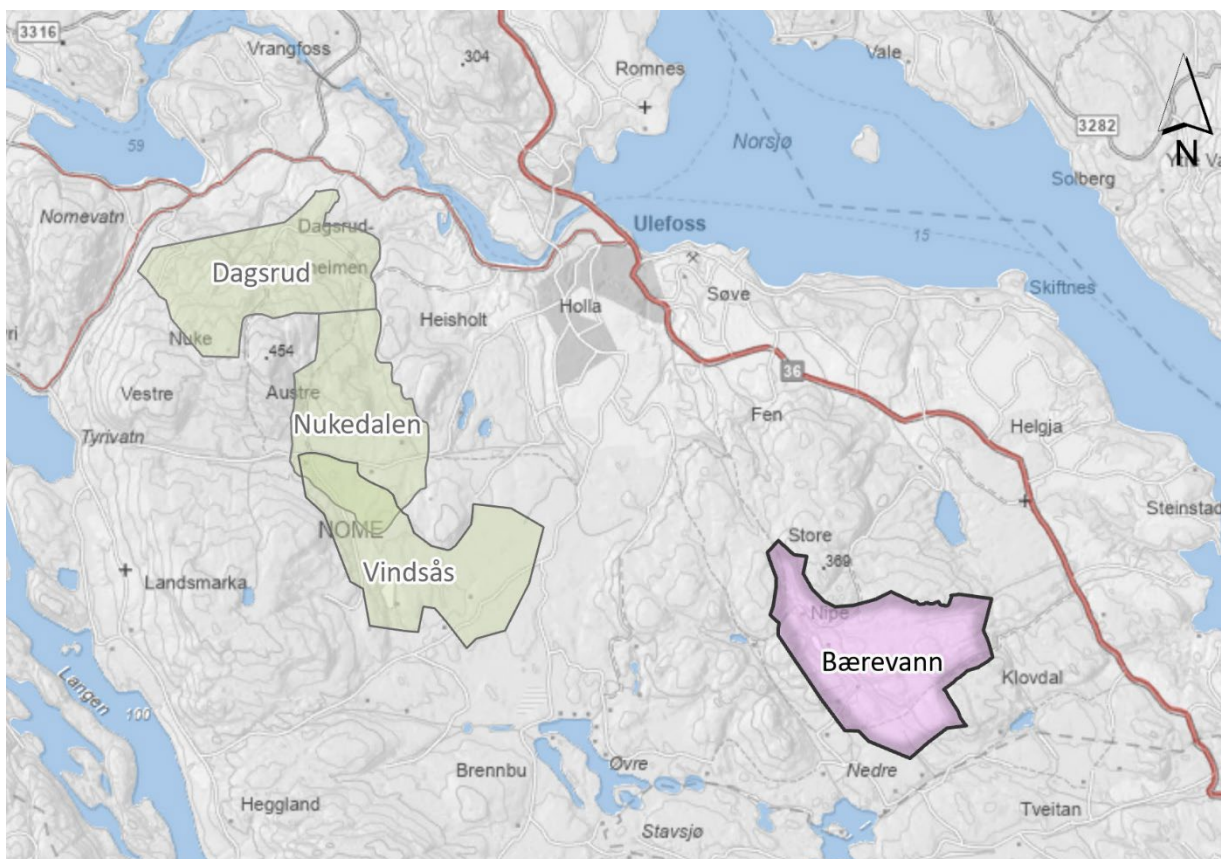

Fagrappport Landskapsbilde Områdealternativ Bærevann

Konsekvensutredning Fensfeltet mineralpark, fase 1

25.06.2025

Dokumentinformasjon:

Tittel:	Fagrapport landskapsbilde, områdealternativ Bærevann Konsekvensutredning Fensfeltet mineralpark, fase 1
Utgave/dato:	25.06.2025
Oppdragsgiver:	Nome kommune
Metode:	M-1941
Fagansvarlig:	Tone Telnes, Landskapsarkitekt Feste
Fagmedarbeidere/Kvalitetssikring:	Aslaug Norendal, Landskapsarkitekt Feste Stina Lindland Østevik, Landskapsarkitekt Feste

Innhold

Innhold	3
Ordliste og definisjoner	4
Sammendrag	5
1. Innledning	7
1.1. Tiltaksbeskrivelse	7
1.2. Nullalternativet.....	9
1.3. Fagrapportens tema – definisjon og avgrensning av fagområde.....	9
1.4. Forutsetninger.....	9
1.5. Metode	10
1.6. Kunnskapsgrunnlag.....	17
1.7. Geografisk avgrensning av tiltaks- og influensområde	19
2. Verdi.....	21
2.1. Funn i utredningsområdet.....	21
2.2. Verdivurdering	32
2.3. Usikkerhet i verdisetting	34
3. Påvirkning.....	35
3.1. Tiltakets påvirkning på landskapsbildet	35
3.2. Usikkerhet i påvirkningsgrad	50
4. Konsekvens	51
4.1. Vurdering av konsekvenser	51
4.2. Eventuelle skadereduserende tiltak	52
5. Kilder.....	52

Ordliste og definisjoner

Landskapsbilde: Fagtema landskapsbilde handler om synlige landskapsformer og rom i landskapet. Hvordan landskapet oppleves som fysisk form. Landskapsbilde omfatter alle omgivelser, fra tette bylandskap til uberørt naturlandskap.

Landskapskarakter: Landskapskarakteren beskriver landskapets overordnede landskapstrekk; - innhold og sammenhenger, samt landskapets visuelle egenskaper.

Tiltaksområde: Tiltaksområdene er de ca 3,5 m2 store arealene som vurderes for lokalisering av mineralpark.

Influensområde: Influensområdet er det området tiltaket vil kunne påvirke. Influensområdet vil ha større utstrekning enn selve tiltaksområdet.

Utredningsområde: Område som skal utredes for konsekvenser av tiltaket for landskapsbildet. Avgrensing av utredningsområdet gjøres etter vurdering av tiltaket og influensområde for hvert tema.

Sammendrag

Landskapsbildet er utredet på et overordnet nivå. Det er gjort en verdivurdering av hovedtrekkene i landskapet utfra landskapskarakter og -type. Bærevann er et av de fire alternative områdene som utredes.

Karakteristiske landskapstrekk for utredningsområdet Bærevann er barskogpreg, koller og åser («blåne-bak-blåne»), unik vassdragsnatur, elver og vann som barrierer og forbindelseslinjer, kulturlandskap med blandingsskog og raviner i randsoner.

Selve tiltaksområdet Bærevann er et forholdsvis utilgjengelig skoglandskap med høydedrag og koller som rammer inn et smalt daldrag som riss i landskapet. Det går i nordvest-sørøstlig retning, med Bærevann, bekker og myrdrag i dalbunnen. Flere topper er populære turmål innenfor eller like utenfor tiltaksområdet. Naturkartlegginga har avdekket dette som et svært artsrikt og særpreget naturlandskap, og to naturvernområder grenser inn mot tiltaksområdet (Værstadjellet i sørøst og Murefjell på vestsida). Opplevelsen av uberørt «blåne-bak-blåne»-landskap i alle retninger er sterk. Over halvparten av tiltaksområdet ligger innenfor vernesonen for Herrevassdraget.

Vurderingen av landskapet utfra kriteriene i metoden M-1941, konkluderer med at landskapsverdien for utredningsområdet Bærevann varierer mellom kategoriene **middels** til **stor/ svært stor verdi**.

Tiltaket det utredes for, påvirker landskapsbildet vesentlig. Den høyeste påvirkningsgraden i utredningsområdet vurderes som **sterkt forringet**.

Tiltaket vurderes til å ha **svært alvorlig konsekvens** for landskapsbildet.

Ved sammenstilling av konsekvens, settes tiltaket til **stor til svært stor negativ konsekvens**. Begrunnelsen for dette er at tiltaket medfører forringelse og ødeleggelse av landskap med stor til svært stor verdi. Dette omfatter blant annet ødeleggelse av landskap innenfor vernesone for vassdrag (Herrevassdraget) og sterk forringelse, på grunn av synlighet, av store områder sentralt i dette vassdraget (f.eks. Stavsjø.). Et større sammenhengende uberørt «blåne-bak-blåne»-landskap med stor opplevelsesverdi blir sterkt forringet.

For tema landskapsbilde vil 0-alternativet få **ubetydelig (0)** konsekvens.

Usikkerhet

Tiltakets utforming og plassering av vegadkomst er ikke endelig planlagt. Dette gjør at beregning av synlighet har en viss usikkerhet.

Synligheten er avhengig av hvor mye vegetasjon som blir bevart rundt tiltaket. Tiltakets påvirkning på landskapsbildet er derfor noe usikkert.

Skadereduserende tiltak

Innenfor tiltaksområdet bør det bevares skog i randsonene for å ramme inn tiltaket. Skjermingssoner av eksisterende skog rundt tiltaksområdene bør sikres gjennom reguleringsplaner. Revegetering og god terrengforming av deponiene med grove masser vil kunne dempe virkningen av synligheten av tiltakene. Reguleringsbestemmelser som sikrer at stedegne toppmasser og frøbank behandles på best mulig måte for istandsetting og naturlig revegetering av skråninger, vil kunne bidra til å gjøre tiltaket mindre dominerende for omgivelsene. At det nye industrilandskapet bevisst formes og forankres i det store landskapet, kan også være med på å dempe opplevelsen av inngrepet. Bevisst utforming, farge- og materialbruk på ny industribbyggelse er også viktig.

1. Innledning

Fagrapport landskapsbilde er utarbeidet i forbindelse med konsekvensutredning for Fensfeltet mineralpark fase 1.

Utredningen vil ligge til grunn for å velge område for etablering av mineralpark tilknyttet Fensfeltet. Det skal utredes fire alternativ og områdealternativ Bærevann er ett av områdene som skal utredes.

1.1. Tiltaksbeskrivelse

1.1.1 Tiltaksbeskrivelse generell

For å ha et grunnlag til konsekvensutredningen er det definert et mulig omfang av tiltaket. I samråd med Nome kommune er følgende premisser lagt til grunn for tiltaket som skal konsekvensutredes:

- Deponi for fine masser ca 30 mill m³
- Deponi for grove masser ca 40 mill m³
- Industriareal ca 500 daa
- Utvidelsesareal til fremtidig industri ca 900 daa (vist som flater på deponi for grove masser)
- De fleste byggene er lagt inn i beskrivelsene med under 15 m høyde, noen bygg er lagt inn med 30 m høyde.

Når dette omfanget plasseres i terrenget, viser det en situasjon der omtrent hele arealet og hele kapasiteten til deponiene er tatt i bruk.

1.1.2 Driftsform og faser

Gruvedriften vil foregå ved at fjell (malm) tas ut, bearbeides og sorteres. ca 2 % av malmen som tas ut vil være sjeldne jordartmetaller, altså hovedproduktet. Disse fraktes ut av for salg og/eller videre prosessering. Resten av massene fordeles mellom grove steinmasser (ca 28%) og fine masser (ca 70%). Disse må enten fraktes ut eller bli værende i området som deponier.

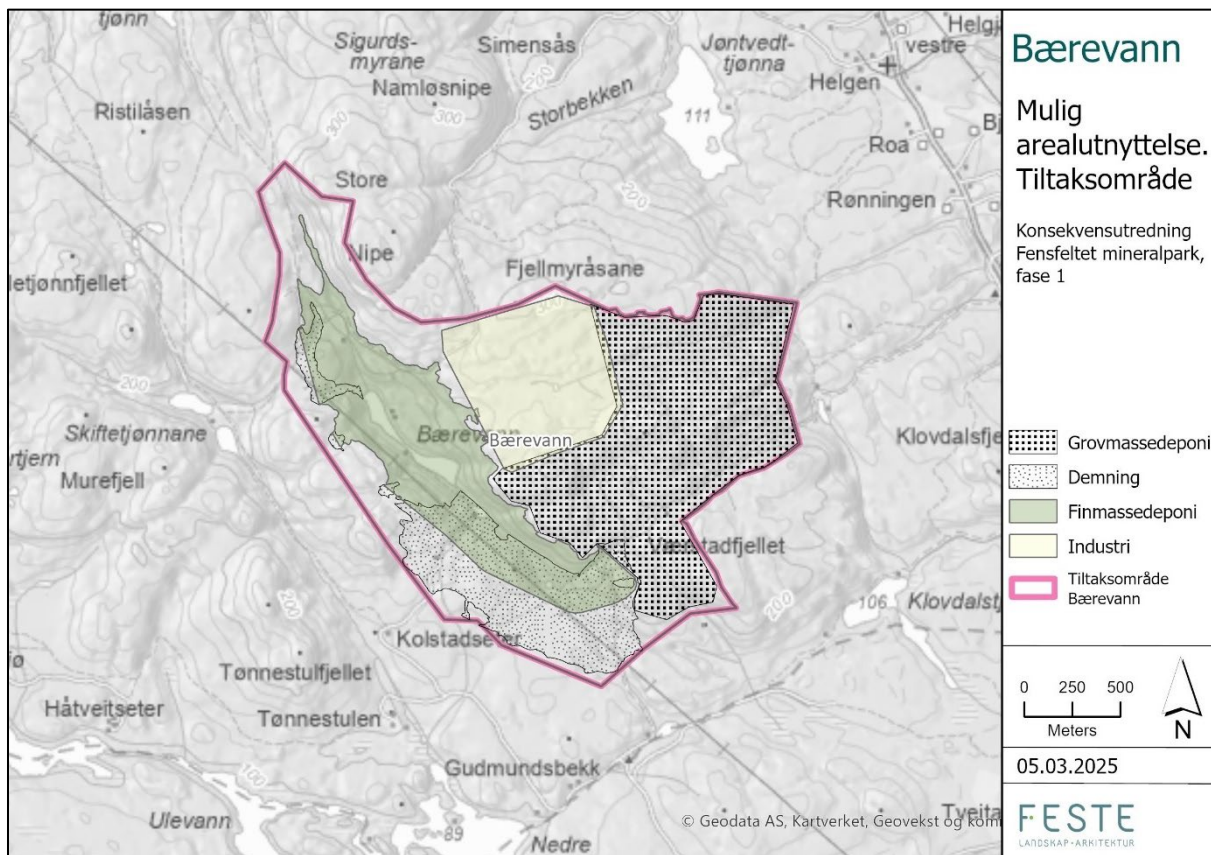
1.1.3 Tilpasninger og miljøtiltak

Det legges til grunn at etablering av tiltaket og gruvedriften skal foregå innenfor gjeldende lovverk med tanke på forurensning, strålevern, sikkerhet og annet relevant lovverk.

Inngrepene skal tilpasses til omgivelsene på best mulige måte for å minimere innsyn og støyforurensning. Alle oppfyllinger av industriområde og grovmassedeponi kan kles med stedegen vegetasjon. Denne revegeteringen kan skje kontinuerlig i alle faser av oppfyllingen slik at rehabilitering av området går så raskt som mulig. Demninger for deponi av fine masser kan ikke revegeteres. (damforskriften; FOR-2009-12-18-1600).

1.1.4 Tiltaksbeskrivelse Bærevann

Deponi med fine masser er vist lengst vest, industriområdet ligger sentralt, mens areal til deponi for grove masser er plassert i øst. Arealet som brukes til deponi av grove masser kan bli utvidelsesareal til fremtidig industri.

Figur 1.1 Kartet viser avgrensning av Bærevannområdet med plassering av tiltakene (industriarealer, deponi for fine masser og deponi for grove masser med areal for framtidig industri)

Figur 1.2 Illustrasjonene er sett fra sørøst i fugleperspektiv og viser hvordan Bærevannområdet kan utnyttes til mineralpark.

1.2. Nullalternativet

0-alternativet skal tjene som sammenligningsgrunnlag, og beskrive situasjonen dersom det ikke blir mineralpark. Referansealternativet «0-alternativet», vil i denne utredningen innebære «ingen gruveåpning eller anlegg i Nome.»

I kommuneplanens arealdel er Bærevannområdet i hovedsak avsatt til LNFR (areal for Landbruk, Natur, Friluftsliv og Reindrift, og herunder tiltak tilknyttet disse formålene). Deler av området er i tillegg båndlagt og ligger med hensynssone H740_1 Verna vassdrag-Herrevassdraget.

Det finnes ikke andre vedtatte planer innenfor tiltaksområdet.

0-alternativet defineres ut fra dette som at dagens bruk av området vil videreføres inn i framtida.

1.3. Fagrapportens tema – definisjon og avgrensning av fagområde

Gruvedriftens anlegg og inngrep over bakken vil gi betydelige inngrep i landskapet. Tiltaksområdene er store og vil trolig bli synlige på lang avstand. De ulike tiltaksområdene vil ha ulik virkning på omgivelsene og landskapet.

Tema *landskapsbilde* handler om synlige landskapsformer og rom i landskapet. Hvordan landskapet oppleves som fysisk form. Landskapsbildet omfatter alle omgivelser, fra tette bylandskap til uberørt naturlandskap.

Utredningen for landskapsbilde beskriver landskapet helhetlig, med romlige og visuelle vurderinger og benytter kunnskap fra mange fagområder som grunnlag. De fagtemaene som grenser tette inn mot landskap som fagtema er:

- Kulturmiljø
- Friluftsliv
- Naturmangfold

Fra disse temautredningene hentes informasjon som bidrar til å beskrive helhet, visuell karakter og overordnede strukturer som påvirker landskapskarakteren.

1.4. Forutsetninger

Det er lagt inn som en forutsetning i konsekvensutredningene at store deler av eksisterende vegetasjon rundt tiltakene blir bevart. Dette har betydning for vurdering av synlighet og påvirkning, Se presisering i kapittel 1.6.3 og 3.1.1.

1.5. Metode

1.5.1 Metodebeskrivelse

I vurderingene for landskapsbildet er metodikken fra Miljødirektoratet sin veileder M-1941 benyttet.

Landskapskarakteren beskriver landskapets innhold og sammenhenger, samt landskapets visuelle egenskaper. Beskrivelsen synliggjør også hva som skiller et landskap fra et annet. Formålet med å sette landskapskarakter er å beskrive hvordan landskapet oppfattes og hvordan det fremstår i dag. Landskapskarakteren beskrives for å kunne sette verdi.

Landskapets verdi vurderes utfra kriteriene inngrepsgrad, naturvariasjon, distinkthet (noe som skiller seg tydelig ut), mangfold, særpreg, sammenhenger, tilhørighet/identitet og visuell karakter. Der det finnes landskapsvernområder, nasjonalparker, kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse eller utvalgte kulturlandskap, vil dette automatisk få stor eller svært stor verdi. I denne utredningen tilsvarer Telemarkskanalen et slikt kulturhistorisk landskap. Vernesone for Herrevassdraget slår også inn og påvirker fastsetting av verdi.

For å vurdere **påvirkning og konsekvens** (ref. tabell 1.6-1.7) skal utredningen beskrive og vise:

- hvordan tiltaket vil bli liggende i landskapet,
- fra hvor tiltaket vil bli synlig (både i fjern- og nærvirkning),
- hvordan tiltaket vil påvirke kanallandskapet langs Telemarkskanalen.

Det er utarbeidet **synlighetsanalyse** og **3D-visualiseringer** for utvalgte standpunkt. Synlighetskartene viser hvor tiltaket er synlig fra i en radius på 10km utfra tiltaket.

1.5.2 Metodiske vurderingstabeller

Følgende vurderingstabeller hentet fra M-1941, er benyttet i utredningen:

Tabell 1.1_ Oversikt over forhold ved landskapet som kan brukes for å beskrive fremtoning, helhet og sammenheng i landskapet | Miljødirektoratet

Forhold ved landskapet	Beskrivelse	Betydning for landskapskarakter (stor-middels-liten)
Geologi, landformer og vannforekomster	Landskapets hovedformer og småformer (topografi). Hav, kystlinjer, vann og vassdrag.	
Romlige forhold og skala	Landskapsrom, landskapets dimensjoner og skala	
Distinkte naturelementer	Framtredende landformer og landskapselementer. F.eks geologiske formasjoner, orienteringspunkter, enkeltstående særpregede trær, spesielle elvedrag mm.	
Natursammenhenger	Natursammenhenger, f.eks. større naturpregede områder, blå-grønne strukturer i naturområder eller i bebygde områder og mot tilgrensende områder	

Vegetasjonsdekke og vegetasjonsbruk	Mosaikk, mønstre og variasjon i vegetasjonen. Form- og strukturdannende vegetasjon. Vegetasjon med kulturelle eller historiske referanser	
Aktive naturprosesser	F.eks. ras og skredaktivitet, endringer som følge av vann- og isbevegelser i landskapet. Vegetasjonsutvikling, naturlige suksesjoner.	
Jord- og skogbruk, tamreindrift, fiske og annen utmarksbruk	Pågående rurale aktiviteter som preger landskapet; oppdyrking, tilplanting, rydding av nye beiter, etablering av samdrifter, havbruksanlegg osv. Skjøtsels- og driftsformer.	
Arealbruk	Differensiering av bolig, næring, transformasjonsområder, parkområder, andre oppholdsarealer, omfang av infrastruktur som veg og gate. Brudd og overganger mellom de ulike områdene.	
Bebyggelsespreg	Områdekarakter, gatestruktur, dimensjoner og variasjoner på bebyggelse, silhuettlinjer, bygde landemerker/landskapselementer, tekniske installasjoner og fremtredende bygninger.	
Historie og stedsidentitet	Synlige kulturminner, kulturmiljø, tradisjonelle kulturlandskap, møteplasser osv. Historiske aktiviteter og bruk som har satt spor i landskapet gjennom tidene, som fjernet/nedfalls bebyggelse, og spor av ferdsel og opphold. Endret, fjernet, og/eller rester av fjernede naturelement, f.eks. gamle elvefar. Allment kjente kulturelle referanser lokalt og/eller nasjonalt. Litteratur, billedkunst, historiske hendelser, osv	
Landskapskarakter		

Tabell 1.2_Verditabell for landskap | Miljødirektoratet

Verdi-kriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Inngreps-grad	Områder uten innslag av natur.	Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.	Noe inngrep Sammenhengende naturområde i lokal skala. Naturpreget med spredt bebyggelse og infrastruktur.	Få inngrep Stort sammenhengende naturlandskap i regional skala. Naturlandskap hvor det f.eks. er enkelte bygninger og kraftledninger.	Uten inngrep Stort sammenhengende naturlandskap i nasjonal skala. Landskap som ikke, eller i svært liten grad, er preget av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.
Natur-variasjon	Naturlandskap uten variasjoner.	Naturlandskap med lite variasjon.	Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.	Naturlandskap med stor naturvariasjon over korte avstander og med høyt antall landskapstyper.	Naturlandskap med svært stor naturvariasjon over korte avstander og med høyt antall landskapstyper.
Distinkte elementer	Landskap uten distinkte landskaps-elementer.	Landskapstype eller landskaps-element som er synlig, men uten spesiell betydning for landskapet.	Landskapstype eller landskaps-element som har stor betydning for landskaps-karakteren.	Karakteristisk landskapstype eller landskaps-element som setter tydelig preg på landskapet.	Karakterisk landskapstype eller landskaps-element som definerer landskapet.
Mangfold	Landskap uten variasjon av natur- og kulturverdier.	Landskap med variasjon med innhold av en eller få elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er svært mangfoldig med et markant preg av elementer fra både natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er svært mangfoldig med et og unikt markant preg, av elementer fra både natur, friluftsliv, kultur og landbruk.
Særpreg	Vanlig forekommende landskap uten særpreg.	Vanlig forekommende landskap med noe særpreg.	Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis, inngrep, arealbruk bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreget.	Særpregede landskap med få, ikke dominerende, negative brudd og/eller kontraster.	Unike og intakte, særpregede landskap.
Sammen-henger	Landskap uten kjente sammen-henger mellom elementer eller historiske spor.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige kun i lokal sammenheng.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i nasjonal sammenheng.	Landskap med tydelige sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i internasjonal eller nasjonal sammenheng.
Tilhørighet/identitet	Områder som det ikke er knyttet spesiell tilhørighet til.	Områder med betydning for en bydel eller mindre gruppe, «hverdags-landskapet».	Områder med lokal betydning, «hverdags-landskapet».	Områder med regional betydning.	Områder med internasjonal/-nasjonal betydning.
Visuell karakter	Landskapet domineres av tilfeldighet, fragmentering, monotoni og/eller uoversiktlig-het.	Landskapet er ubalansert, til dels uoversiktlig, mindre strukturert, og har svake sammen-henger i utforming.	Landskapet fremstår balansert, lesbart, oversiktlig, og strukturert.	Landskapet preges av bevisst formgivning, farge- og materialbruk, lesbare sammenhenger og godt totalinntrykk.	Landskapet preges av bevisst og gjennomført formgivning, farge- og materialbruk, god lesbarhet, logiske sammenhenger, og har et unikt visuelt totalinntrykk.

Tabell 1.3_Delområder som inneholder hele eller deler av følgende områder skal ha denne verdien | Miljødirektoratet

Verdi-kriterier	Uten betydning	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Landskaps-vern-områder og nasjonal-parker					Alltid svært stor verdi
Kultur-miljøer og landskap av nasjonal interesse (tidligere KULA)				Alltid stor verdi	
Utvalgte kultur-landskap i jordbruket				Alltid stor verdi	
Verdifulle kultur-landskap				Alltid stor verdi	

Tabell 1.4_Forklaring på verdiskalaen | Miljødirektoratet

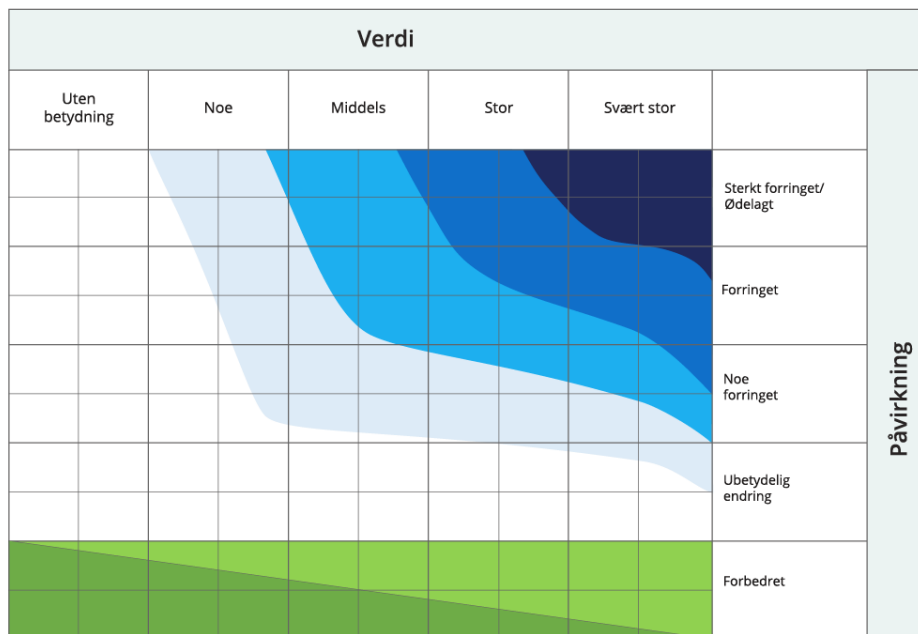
Verdi	Farge	Beskrivelse
Uten betydning		Landskap uten, eller med få, visuelle verdier, og liten betydning både i regional og lokal sammenheng
Noe verdi		Vanlig forekommende landskap. Landskap av lokal betydning.
Middels verdi		Landskap av regional betydning og/eller betydning over gjennomsnittet i lokal sammenheng.
Stor verdi		Landskap av nasjonal betydning, eller betydning over gjennomsnittet i regional sammenheng
Svært stor verdi		Landskap av internasjonal eller nasjonal betydning.

Tabell 1.5_Påvirkningstabell for landskap | Miljødirektoratet

Påvirknings-faktorer	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Synlighet	Tiltaket er istandsatt slik at det faller naturlig inn i landskapsbildet. Tiltaket fremhever landskapskvaliteter innen planområdet og/eller i omgivelsene. Tiltaket har blitt et positivt blikkfang. Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringet landskap.	Tiltaket har samme fremtoning i landskapsbildet som før inngrepet.	Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket.	Tiltaket medfører vesentlig økt synlighet i landskapet i nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er negativ i noen grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.	Både tiltakets nær- og fjernvirkning er vesentlig negativ, og skjømmer landskapet visuelt i stor grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.
Fragmentering	Tiltaket skaper nye eller bygger opp ødelagte landskaps-sammenhenger, og/eller fremhever kvaliteter knyttet til helhet, struktur og lesbarhet.	Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet.	Tiltaket bryter delvis med landskaps-sammenhenger. Tiltaket medfører noe forringelse av kvaliteter knyttet til helhet og struktur, og har dårlig lesbarhet.	Tiltaket bryter landskaps-sammenhenger. Tiltaket skaper et uryddig og uoversiktlig landskap i utrednings-området.	Tiltaket bryter viktige landskaps-sammenhenger innad og ut over utrednings-området. Tiltaket skaper et uryddig og uoversiktlig landskap uten struktur.
Skala	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet, eller framhever denne.	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala, og/eller er ikke tilpasset landskapets skala.	Tiltaket dominerer i stor grad, og/eller er i brudd, over landskapets skala.	Tiltaket dominerer over landskapets skala, og/eller er i vesentlig brudd med landskapets skala.
Formgivning	Tiltaket tilfører verdi til et monotont eller forringet landskap. Tiltaket er forankret i landskapet ved hjelp av formgivning, farge- og materialbruk, og har et balansert uttrykk.	Tiltaket har samme formspråk som førsituasjonen.	Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket har tilfeldig formgivning og materialbruk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.	Tiltaket mangler bevisst formgivning, farge og/eller materialbruk. Tiltaket bidrar til et monotont eller kaotisk inntrykk.	Tiltaket mangler forankring i landskapet, og formgivning, farge og/eller materialbruk er uheldig. Tiltaket gir et monotont eller kaotisk inntrykk.
Tilhørighet/identitet	Tiltaket ivaretar og/eller forsterker tilhørighet/identitet i området. Tiltaket har gitt nytt og positivt innhold til et ubetydelig eller negativt ladet sted.	Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller bruker-opplevelse, gjenskap eller kompensert.	Tiltaket fører til at tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse er noe brutt eller forstyrret.	Tiltaket fører til at tilhørighet identitet eller brukeropplevelse er brutt eller forstyrret i en slik grad at dagens referanser ikke er gjenkjennbare. Tiltaket fremstår uten sammenheng med historisk og/eller følelsesmessig tilhørighet og identitet.	Tiltaket har ødelagt tilhørighet, identitet eller bruker-opplevelse. Tiltaket oppleves som fremmed i landskapet.
Samlet påvirkning					

Konsekvensgrad fremkommer ved å sammenstille verdivurderingen med vurderingen av tiltakets påvirkning etter Tabell 1.5.

Tabell 1.6_Konsekvensvifte | Miljødirektoratet

Tabell 1.7_Forklaring på fargene i konsekvensvifta for delområder | Miljødirektoratet

Skala	Forklaring
Svært alvorlig konsekvens ----	Den mest alvorlige konsekvensen som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
Alvorlig konsekvens ---	Alvorlig konsekvens for delområdet.
Middels konsekvens --	Middels konsekvens for delområdet.
Noe konsekvens -	Noe konsekvens for delområdet.
Ubetydelig konsekvens 0	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet.
Noe/betydelig positiv konsekvens +/++	Forbedring (+) eller betydelig forbedring (++)
Stor/svært stor positiv konsekvens +++/>++++	Stor forbedring (+++) eller svært stor forbedring (++++). Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Når alle konsekvenser for delområdene er definert i konsekvensvifta, gjøres en samlet vurdering av hvilken konsekvens tiltaksområde Bærevann vil få for utredningstema landskapsbilde-, se kap. 4. Vurderingen er gjort ut fra tabell figur 1.8.

Tabell 1.8_Tabell for vurdering av samlet konsekvens | Miljødirektoratet

Konsekvensgrad	Kriterier for samlet vurdering
Kritisk negativ konsekvens	Tiltaket medfører kritisk skade på landskapet innenfor influensområdet. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi. Overvekt av delområder med konsekvensgrad svært alvorlig konsekvens (4 minus)
Svært stor negativ konsekvens	Tiltaket medfører forringelse eller ødeleggelse av nasjonalt viktig landskap. Brukes kun for områder med registreringskategorier som er gitt stor eller svært stor verdi. - Overvekt av delområder med konsekvensgrad alvorlig konsekvens (3 minus). - Flere delområder har konsekvensgrad svært alvorlig (4 minus)
Stor negativ konsekvens	Tiltaket medfører stor konsekvens for landskapet innenfor influensområdet. - Overvekt av delområder med konsekvensgrad middels (2 minus) - Flere delområder med konsekvensgrad alvorlig (3 minus) - Ett delområde kan ha konsekvensgrad svært alvorlig
Middels negativ konsekvens	Tiltaket medfører middels konsekvens for landskapet innenfor influensområdet - Overvekt av delområder har konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus). - Flere delområder har konsekvensgrad middels (2 minus) - Ett delområde kan ha konsekvensgrad alvorlig (3 minus) - Ingen delområder er gitt svært alvorlig konsekvensgrad.
Noe negativ konsekvens	Tiltaket medfører noe konsekvens for landskapet innenfor influensområdet. Lite konflikt med landskap utenfor influensområdet. - Delområder har lave konsekvensgrader - Overvekt av konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus) og ubetydelig konsekvens (0). - Maks ett delområde kan ha konsekvensgrad middels (2 minus) - Ingen delområder er gitt konsekvensgrad svært alvorlig (4 minus) eller alvorlig (3 minus).
Ubetydelig konsekvens	Tiltaket vil ikke medføre vesentlige endringer for landskapet i 0-alternativet. - Overvekt av ubetydelig konsekvens (0) - Ett delområder kan inneholde konsekvensgrad noe konsekvens (1 minus) - Ingen delområder er gitt svært alvorlig (4 minus), alvorlig (3 minus) eller middels (2 minus) konsekvensgrad.
Positiv konsekvens	Benyttes i områder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får noe eller middels verdiøkning som følge av tiltaket. Tiltaket/alternativet er en forbedring for landskapet i forhold til 0-alternativet. - Overvekt av delområder med positiv konsekvensgrad (1 eller 2 pluss) - Kan kun inneholde delområder med noe negativ konsekvensgrad - Delområder med noe negativ konsekvensgrad (1 minus) oppveies klart av områdene med positiv konsekvensgrad.
Stor positiv konsekvens	Benyttes i områder som er gitt ubetydelig eller noe verdi som får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket. Stor forbedring for landskapet i forhold til 0-alternativet. - Overvekt av delområder med svært stor miljøforbedring (4 pluss). - Overvekt av delområder med svært positiv konsekvensgrad. - Kan kun inneholde delområder med lav negativ konsekvensgrad, delområder med negative konsekvensgrad oppveies klart av områdene med positiv konsekvensgrad.

1.6. Kunnskapsgrunnlag

Områdene er kartlagt ved befaring, gjennom kartstudier og ved hjelp av tilgjengelig informasjon i digitale databaser.

Områdene er befart i fire omganger sommer og høst 2024: 09.07., 28.-29.08., 16.10. og 03.11. Befaringen 29.08. var samlet for hele rådgivergruppa.

Det er undervegs jobbet tverrfaglig i rådgivergruppa med gjensidig utveksling av funn og registreringer på tvers mellom utredningene. For landskapsbildet er særlig hovedtrekk fra utredningene for friluftsliv, kulturminner og naturtyper vektlagt.

Vi har deltatt på flere folkemøter og det har vært gjennomført medvirkningsmøter med hovedvekt på tema friluftsliv, naturmiljø, nærmiljø og kulturminner.

1.6.1 Grunnlag for landskapsvurderinger

Kartgrunnlag

Grunnlagskart og temakart med kjent kunnskap fra aktuelle nasjonale databaser er hentet inn og brukt som grunnlagsdata for vurderinger i de ulike fagutredningene.

Volumstudier

3D-modellering med volumstudier og arealdisponeringsplaner for tiltaksområdene, er utarbeidet og benyttes som grunnlag for konsekvensutredningen.

NIJOS og NIN

Som grunnlag for å beskrive landskapskarakter og verdisetting, er informasjon fra disse kildene benyttet:

- Landskapsregion (NIJOS) Landskapsregioner - Nibio

I det nasjonale referansesystemet for landskap er Norge delt inn i 45 landskapsregioner. Formålet er å synliggjøre forskjellige hovedtyper av landskap slik at deres særegne kvaliteter kommer klarere fram. Det fokuseres og på utviklingstendenser og særskilte utfordringer i regionene.

Landskapsregionene beskrives gjennom en skildring av landskapets seks hovedkomponenter: landskapets hovedform, landskapets småformer, vann og vassdrag, vegetasjon, jordbruksmark, bebyggelse og tekniske anlegg. I sum danner de seks landskapskomponentene en landskapsregions samlede landskapskarakter.

- Landskapstyper (NIN) Landskap | NiN-kart (artsdatabanken.no)

Natur i Norge (NiN) er samfunnets felles verktøykasse for å beskrive natur på en sammenlignbar måte. Et felles begrepsapparat for naturvariasjon på alle skalaer som kan tilpasses mange formål. Under tema Landskap, beskrives i denne kartleggingen de store trekkene i naturen, som vi kan se med det blotte øye, som fjell, daler, skog, innsjøer, isbreer, bebyggelse, industri, landbruksarealer, osv. Dette er trekk som preger landskapet. For denne utredningen er det hovedlandskapsgruppen innlandslandskap som gjelder. Dette er alle landskap uten kystlinje, og omfatter hovedtypene dal-, slette, ås- og fjelllandskap.

Temakart høydelag som grunnlag for analyse av landskapsformer og -rom

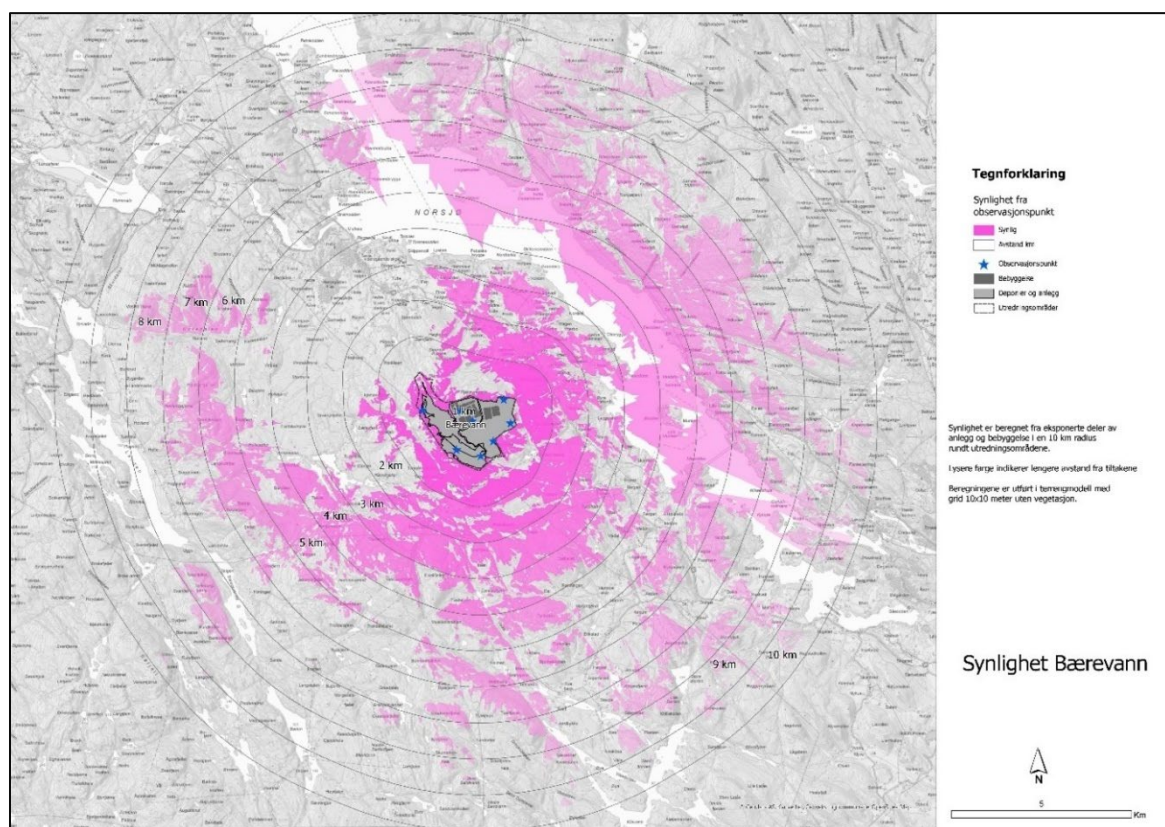
For vurdering og analyse av landskapets former og rom, er det generert høydelagskart. Høydelagskartet danner grunnlag for en enkel analyse av hovedformene i landskapet.

1.6.2 Synlighetsanalyse

Synlighetskart/ synlighetsanalyse

Det er laget synlighetsanalyse for tiltakene. Denne danner et viktig grunnlag for forståelse og visualisering av konsekvenser for temaene landskapsbilde, friluftsliv, kulturmiljø og nærmiljø. Synlighet er beregnet i 10km radius rundt tiltaksområdet. Beregningene er utført i terrengmodell med rutenett 10x10 meter uten vegetasjon. Det genereres kart som viser hvor tiltaket er synlig fra, beregnet uten vegetasjon.

For å beregne synligheten av tiltaket for Bærevann er det definert 8 eksponerte standpunkt fra anlegg og bebyggelse i tiltaksområdet. Vi får utfra dette frem et kart som viser sonene tiltaket vil kunne være synlig fra (se figur 1.3). Den rosa fargen er sterkest nær tiltaket og blir gradvis svakere etter hvor stor avstanden er.

Figur 1.3_Kartet viser tiltaksområdet som grått felt midt i kartet. Områder der tiltaket vil kunne være synlig fra, innenfor en avstand på 10km, er markert i en rosa fargeskala. De blå stjernene markerer eksponerte punkt som ligger til grunn for synlighetsanalysen

1.6.3 Usikkerhet i kunnskapsgrunnlag

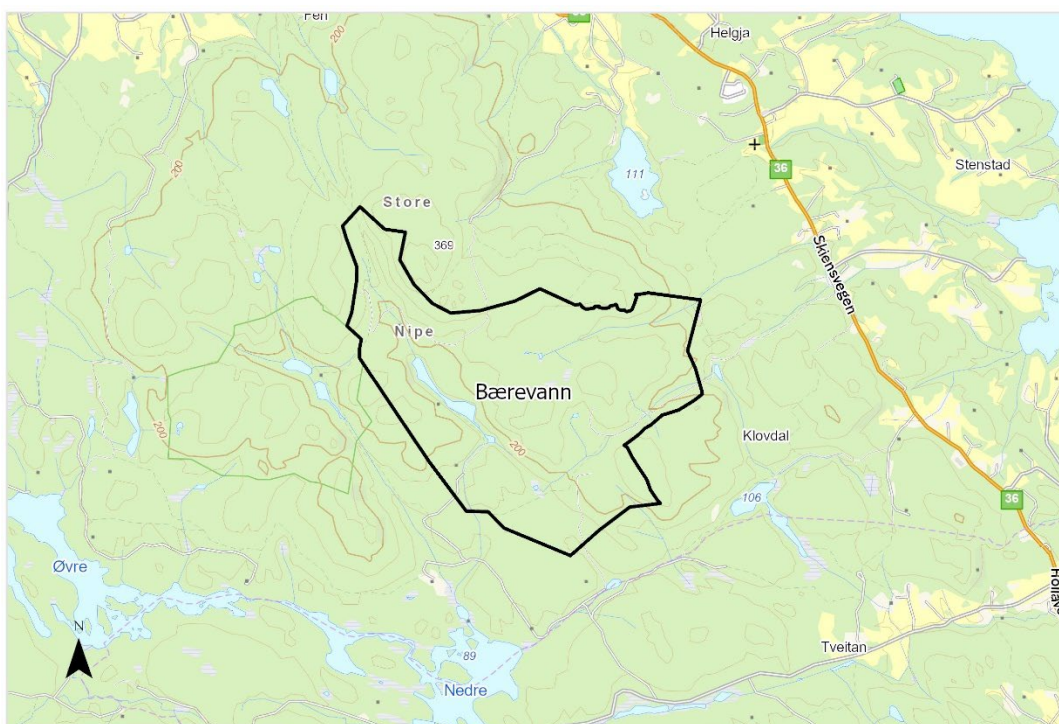
3D-modellen gir et godt bilde av landskapet, men fanger ikke opp variasjon i lys, farge, luftfuktighet, årstider og liknende som kan ha betydning for synlighet.

I 3D modellen er det lagt inn eksisterende vegetasjon fra et gitt tidspunkt, Dette vil variere over tid.

1.7. Geografisk avgrensning av tiltaks- og influensområde

Tiltaksområdet Bærevann ligger øst for Helgen, ca. 1,3km inn fra Rv36 og i underkant av 1km nord for kommunegrensa til Skien. Tiltaksområdets avgrensning er vist i figur 1.4.

Veiadkomst er ikke en del av utredningsområdet i denne utredningen.

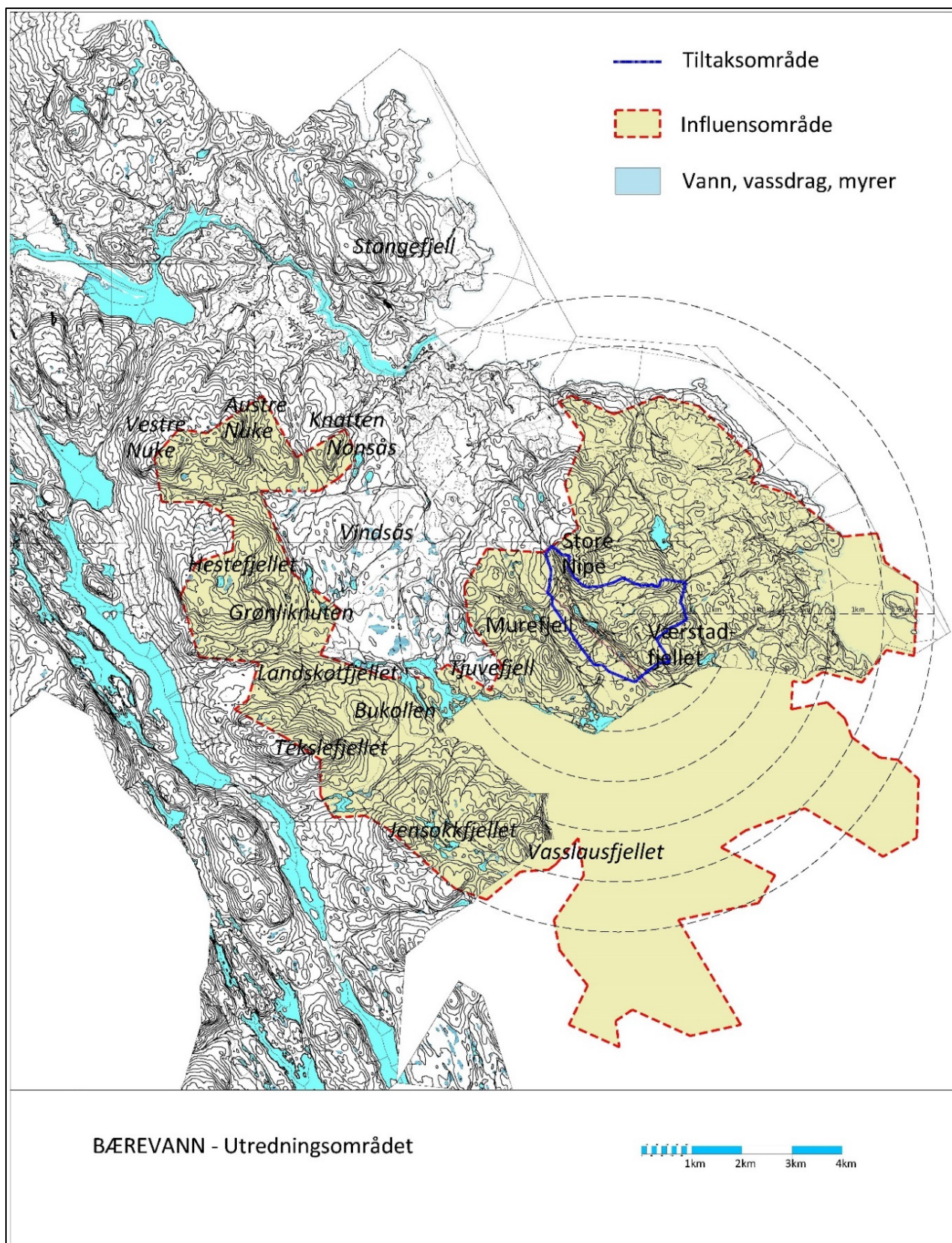
1.7.1

Figur 1.4_ Alternativet Bærevann er det sørligste av områdene. Tiltaksområdet er avgrenset som vist i kartet. Terrenget er svært kupert. Bærevann ligger som en tydelig forsenkning i landskapet

Influens- og utredningsområde

Tiltaksområdet og influensområdet utgjør til sammen utredningsområdet. Grense for influensområdet er satt med utgangspunkt i synlighetsanalysen i figur 1.3 og omfatter de områdene som tiltaket kan være synlig fra. Grense for influensområde er begrenset til omtrent 5km fra tiltaket. Når avstanden blir større enn dette, får synlighet av tiltaket liten betydning og i noen tilfeller vil skog og vegetasjon skjule tiltaket helt.

Influensområdet strekker seg utover kommunegrensa til Nome kommune. Utredningen inkluderer ikke disse områdene.

Figur 1.5_Kartet viser hvordan influensområdet er avgrenset. Synlighetsanalysen er lagt til grunn og avgrensning er lagt inn utfra vurdering av visuell påvirkningsgrad. Influensområdet er definert innenfor en avstand på omtrent 5km, som er vurdert som grense for vesentlig påvirkningsgrad i fjernvirkning. Avstand fra 1 til 5km er vist med de stiplede sirkelene. Grense for utredningsområdet er den samme som for influensområdet

2. Verdi

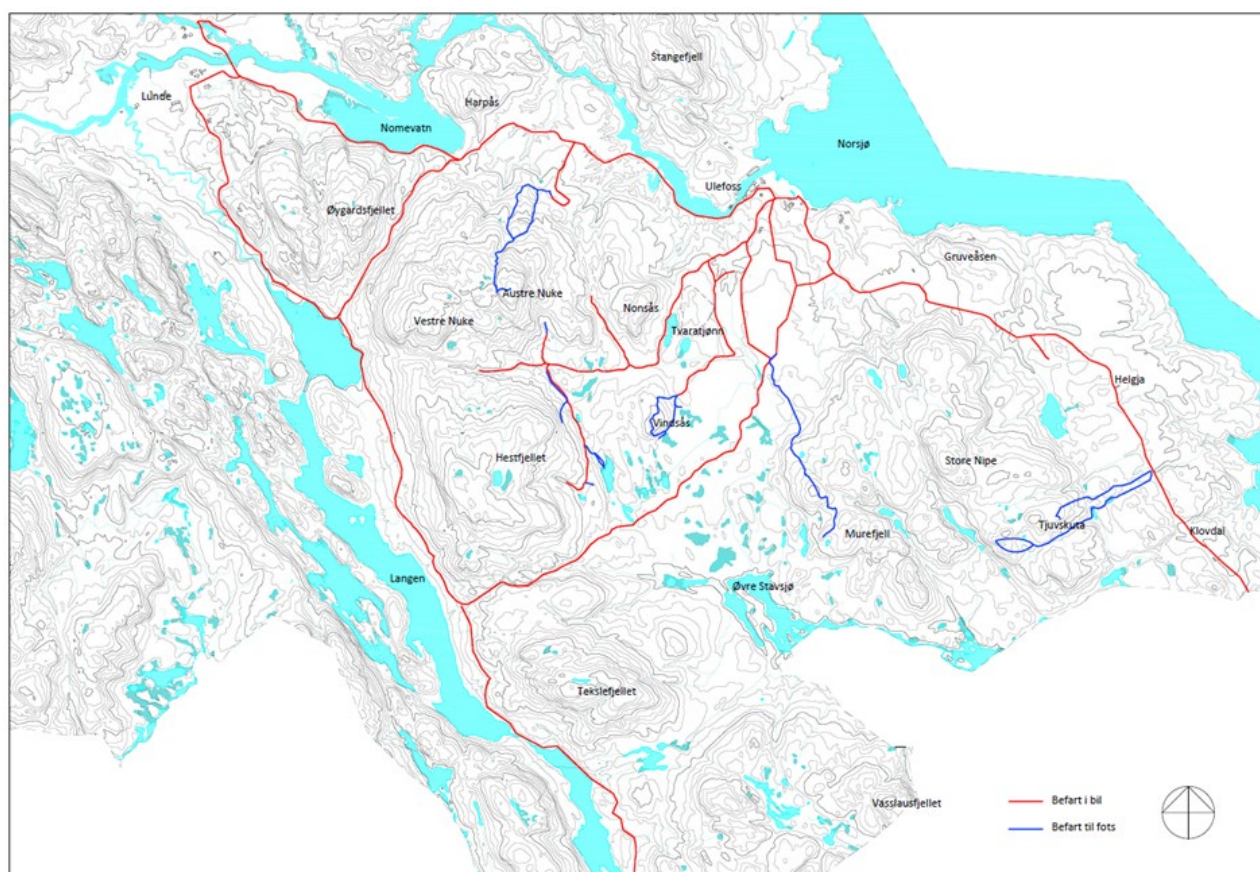
2.1. Funn i utredningsområdet

Vi har sett på hvordan landskapet i utredningsområdet i alternativ Bærevann oppleves som fysisk form. Deretter har vi gjort en enkel analyse av hvilke former og rom i landskapet som er de overordnede for dette landskapsbildet. Utfra dette og ved hjelp av databasene for NIJOS- og NIN-kartlegging (se side 27-29), er landskapskarakteren beskrevet og oppsummert i metodetabell i malen fra M-1941 (tabell 2.1). Dette danner grunnlag for å sette verdi.

I kapittel 2.1.1 og 2.1.2 nedenfor viser vi hvordan vi har arbeidet og brukt metoden for å komme fram til en beskrivelse av landskapskarakteren for Bærevann.

2.1.1 Befaringer

Befaringene vi har gjort er utgangspunkt for å vurdere landskapskarakter og landskapsopplevelse. Befaringer er gjennomført både til fots og i bil, for å få en overordna oversikt over områdene og for å se sammenhengene. Befaringsrutene er vist på kartet under. Deretter følger et utvalg av foto fra befaringene.

Figur 2.1_Kart som viser befaringsrutene som er gjennomført. De blå linjene viser befaringer til fots og de røde befaringer fra bil

Figur 2.2_Foto fra befaring 29.08.2024. Stien opp mot og utsyn fra Tjuvskuta, mot Husefjell

Figur 2.3_Foto fra befaring 29.08.2024. Utsikt vestover fra høydeplatå vest for Tjuvskuta og Sauetjønn

Figur 2.4_Foto fra befarings 29.08.2024. Fra skogområdene inn mot Huseseter og Sauetjønn

Figur 2.5_ Foto fra befaring 03.11.2024. Utsikt fra Murefjell mot Hestefjellet midt i bildet og Nuke til høyre. Vindsås ligger som lavere topp i forkant av Nuke. Her ser vi tydelig den store, skogkledde flata avgrenset av markerte høydedrag mot vest og i øst, der fotograf står

Figur 2.6_ Foto fra befaring 29.08.2024. Utsyn sørover fra Vindsås

2.1.2 Landskapskarakter

NIJOS landskapsregioner (fra NIBIO – Norsk institutt for bioøkonomi)

Utredningsområdet for alternativ Bærevann faller inn under kategoriene 4 og 5 i NIJOS sitt landsdekkende klassifiseringssystem for landskap (se oversiktskart figur 2.7).

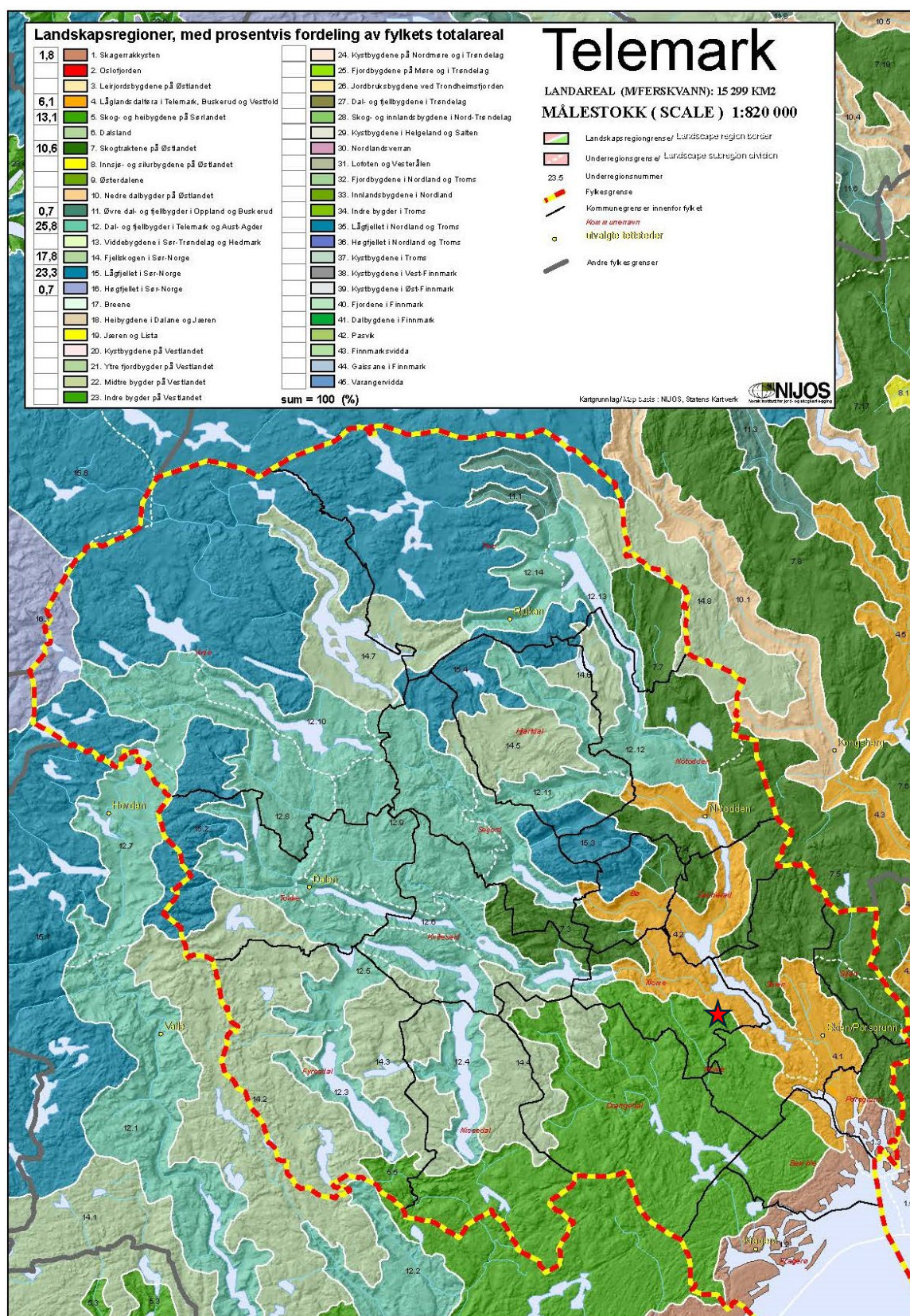
I den overordnede landskapsanalyse som ble gjort i arbeidet med etableringen av Telemarkskanalen regionalpark (ref: Aurland Naturverkstad Rapport 01-2010) er kategori 4 og 5 beskrevet kort for dette området slik:

4. Låglandsdalføra i Telemark, Buskerud og Vestfold

Kollete dalformer med tydelige overordna landskapsrom. Store variasjoner i det landskapsmessige innholdet i dalene med store vann, jordbruksbygder med korn, husdyr og fruktdyrking. Grusrygger på tvers av dalformene forekommer flere steder (eks Akkerhaugen). Elveløpene er viktige linjeformasjoner i landskapet, stedvis med tydelige meanderformasjoner. Jordbruksbebyggelsen består av spredtliggende enkeltgårder, til dels med storskala bygningsmasse og røde låver. I regionen finner en også byene Skien og Notodden og flere mindre tettsteder og handelsknutepunkt (som Ulefoss og Lunde).

5. Skog- og heibygdene på Sørlandet

Barskog er dominerende i regionen, både som sammenhengende skogområder, eller i veksling med oppsprukne bergkoller og snaue åser. Dette kan gjøre retningsorienteringen vanskelig i skogområdene. På forhøyningene i terrenget får en gjerne store og praktfulle utsyn i flere retninger med den karakteristiske "blåne bak blåne" effekten. Karakteristisk er også et stort omfang av mindre vassdrag egnet til familievennlig rekreasjonsbruk, padling og fiske. Svingete veier tar seg fram gjennom landskapstypen og forbinder små grender hvor både nedlegging av jordbruksdrift og i en viss grad fraflytting preger stedene.

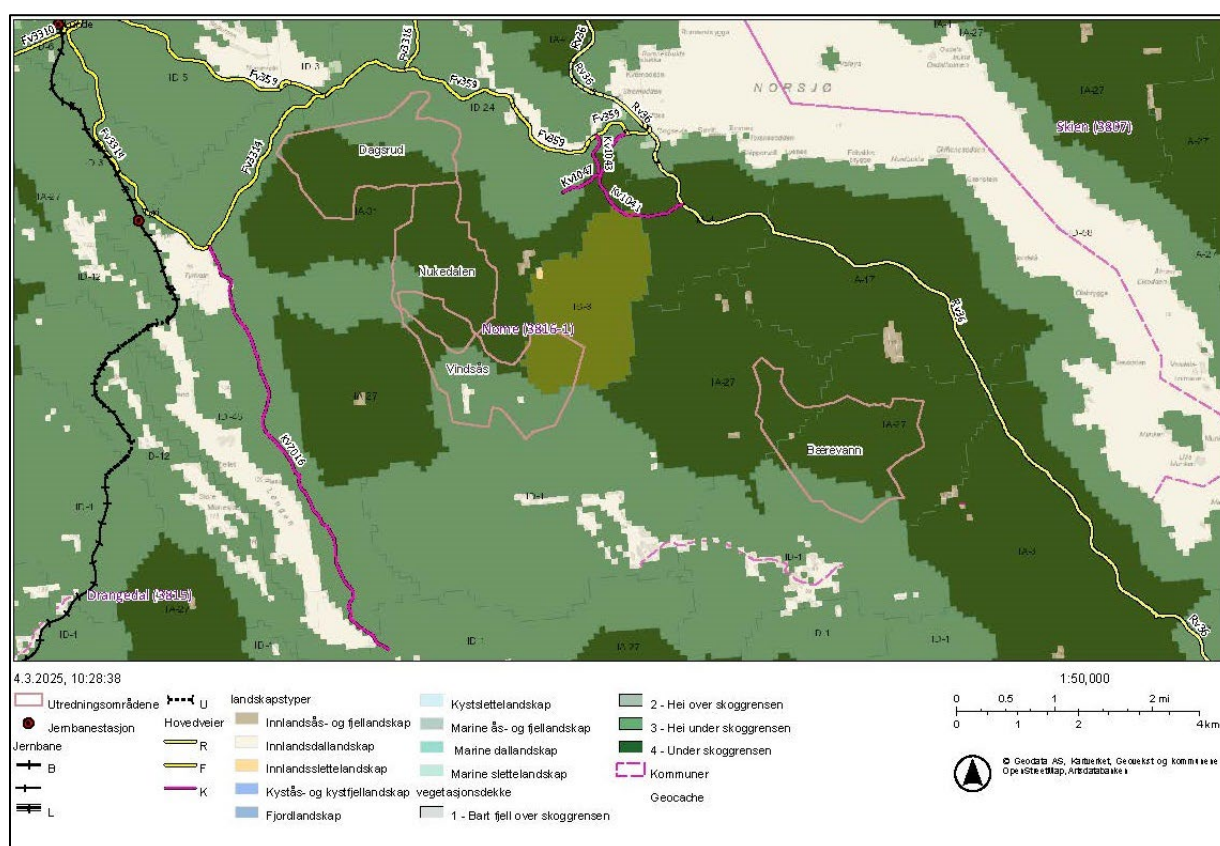
Figur 2.7_ Oversikt over forhold ved landskapet som kan brukes for å beskrive fremtoning, helhet og sammenheng i landskapet (Kilde: NIJOS). Utredningsområdet for Bærevann er markert med rød stjerne

Kart: Norsk institutt for skog og landskap, tilgjengelige kartressurser: <http://kart2.skogoglandskap.no/landskap>

NIN Landskapstypekartlegging (fra artsdatatabanken.no)

Denne nasjonale kartleggingen gir en oversikt over de store trekkene i landskapet, de vi kan se med det blotte øye, som fjell, daler, skog, innsjøer, isbreer, bebyggelse, industri, landbruksarealer, osv. Dette er trekk som preger landskapet. For alle områdene i Fensfelt-utredningene er det hovedlandskapsgruppen *innlandslandskap* som gjelder. Dette er alle landskap uten kystlinje, og omfatter hovedtypene dal-, slette-, ås- og fjellandskap (Kilde: NIN-kartlegging artsdatatabanken.no)

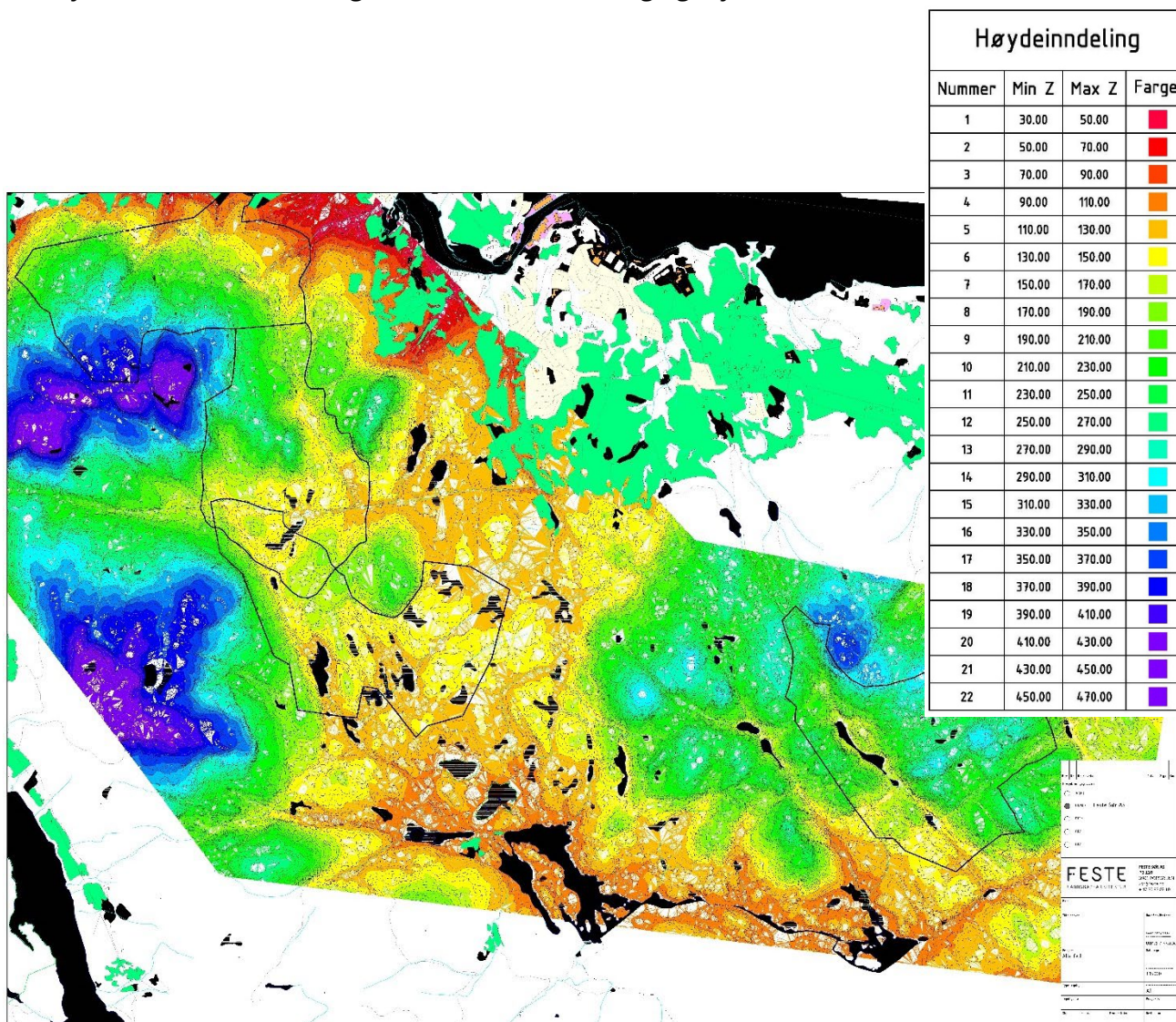
Utredningsområdet rundt Bærevann ligger innenfor landskapstypene middels kupert ås- og fjellandskap under skoggrensens, grunne daler i ås- og fjellandskap under skoggrensens med bebyggelse/infrastruktur og åpent dallandskap under skoggrensens (se figur 2.8).

Figur 2.8 Kartet viser de fire utredningsområdene lagt sammen med kart fra NIN-kartlegging, hentet fra naturbase.no.

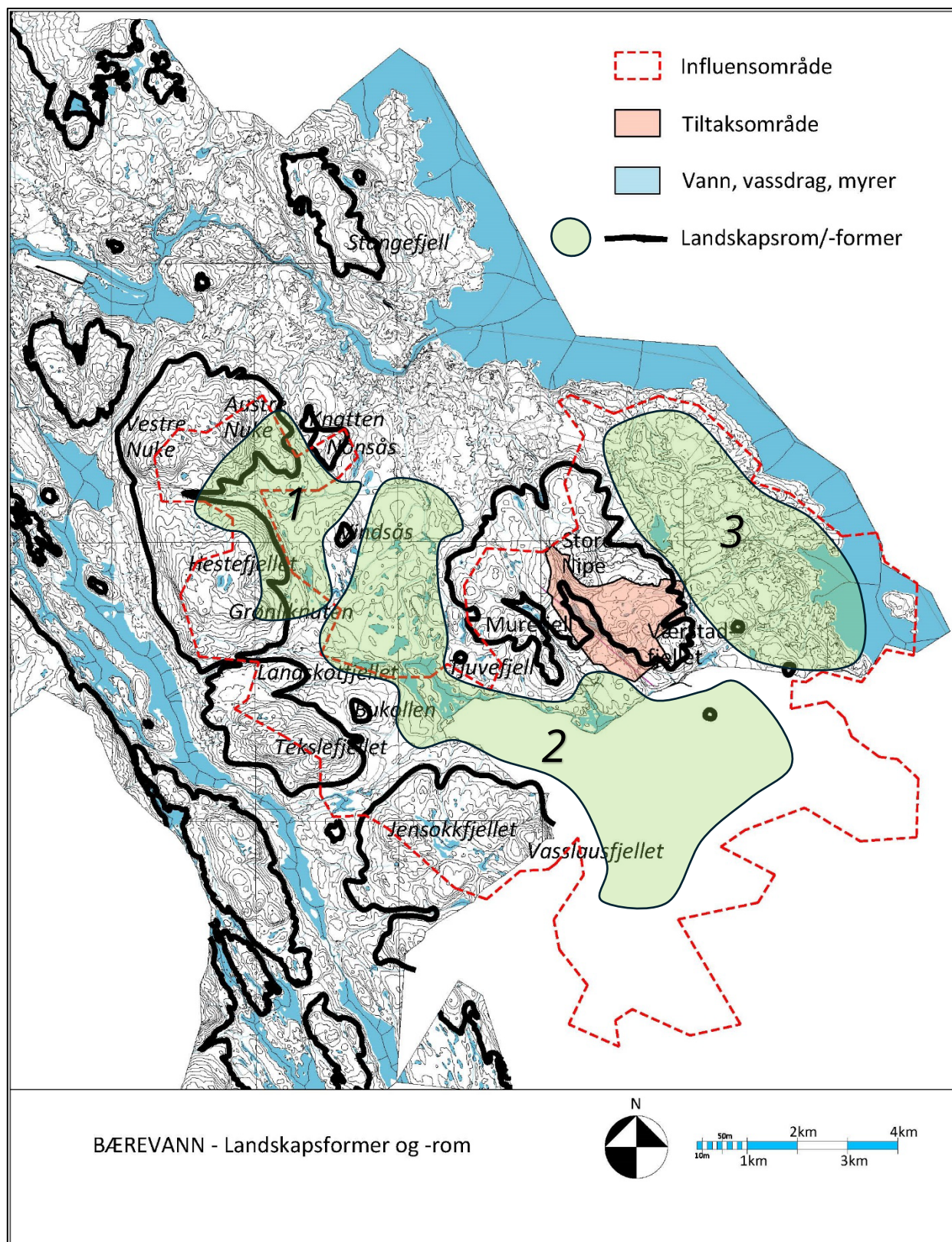
Landskapsformer og -rom

Høydelagskart (figur 2.9) er utarbeidet for å få en overordnet forståelse av landskapsformer og -rom. Kartet synliggjør hvordan høydedrag trer frem og rammer inn de flatere områdene i det store landskapet. For hver tjuende meter har kotene fått en ny farge, som vist i tabellen til høyre. De svarte markeringene viser vann, vassdrag og myrer.

Figur 2.9_Høydelagskart med de fire tiltaksområdene markert med svart avgrensing

Utfra høydelagskartet har vi deretter laget en enkel fremstilling av landskapets former og rom (se figur 2.10). Høydekote 200 er tegnet ut med brei, svart linje. Dette gir en forenkling og illustrasjon av hvordan det overordnede landskapet kan leses som former og hvordan disse deler landskapet inn i ulike landskapsrom.

Figur 2.10_Høydedrag som danner overordnede rom og former i landskapet er markert med breie, svarte linjer på kartet. En markert og stort sett sammenhengende høyderygge mot vest avgrensar ei stor flate med skog og myrer, før et konsentrert høydeplatå rundt Bærevann reiser seg som ei øy i det flatere skoglandskapet. På østsida av dette høydeplatået skråner kulturlandskapet ned mot Norsjø. Tre overordnede landskapsrom oppfattes innenfor utredningsområdet: 1_ Nukedalen med sidedaler, 2_Den store skogkledde flata med vann og myrer, 3_ Kulturlandskapet som skråner ned mot innsjøen Norsjø.

Forhold ved landskapet og betydning for landskapskarakteren for utredningsområde Bærevann

Tabellen nedenfor er anbefalt av miljødirektoratet for å fastsette landskapskarakter. Dette gjøres for å forstå landskapet og er til hjelp ved fastsetting av verdi og når en skal vurdere hvilken påvirkning tiltaket vil ha på landskapsbildet. Ti ulike elementer beskrives og det vurderes hvilken betydning de har for landskapskarakteren. Til slutt kommer en oppsummering av landskapskarakteren.

Tabell 2.1: Utredningsområde Bærevann _Oversikt over forhold ved landskapet for å beskrive fremtoning, helhet og sammenheng i landskapet for å sette verdi (verditabell)

Utredningsområde Bærevann		Betydning for landskapskarakter (stor-middels-liten)
Forhold ved landskapet	Beskrivelse	
Geologi, landformer og vannforekomster	<i>Landskapets hovedformer og småformer (topografi). Hav, kystlinjer, vann og vassdrag.</i> - De geologiske forholdene består opp til ca. 150 moh av marin leire og sand. Tydelig ravinelandskap i øst mot Norsjø. Høyere enn dette er det et skogbevokst grunnfjellsterreng. - Området grenser mot det verdenskjente Fensfeltet, som er en sentral del av Gea Norvegica UNESCO geopark. - En kjede av åser og skogkledder nuter danner sammenhengende høyderygger mot vest. Tiltaksområdet ligger som konsentrert samling av koller og nuter mot øst. - Mellom disse høyderyggerne ligger ei stor flate med myrer og vann. - Landskapet faller ned mot Norsjø lengst mot øst.	stor
Romlige forhold og skala	<i>Landskapsrom, landskapets dimensjoner og skala</i> - I det store landskapet ligger tiltaksområdet som del av et markert høydeplatå, nesten som et øylandskap av koller og høydedrag, delt opp av daler og søkk. - Selve Bærevann danner en tydelig dalform og riss i landskapet. I retning fra nordvest mot sørøst. - Influensområdet defineres av synlighets-analyse. Markerte høydedrag mot vest danner en rygg som avgrenser den store flata, som ligger som en brem rundt tiltaksområdet Bærevann mot vest og sør. Landskapsformene er store og sammenhengende. - Fra toppen av høydeplatået oppleves landskapet som storskala. Nede i dalen med Bærevann er du i et landskap med mye mindre skala, trange landskapsrom og landskapsformene tett på.	stor
Distinkte naturelementer	<i>Framtredende landformer og landskapselementer. F.eks geologiske formasjoner, orienteringspunkter, enkeltstående særpregede trær, spesielle elvedrag mm.</i> Markerte høydedrag mot vest med Austre og Vestre Nuke, Hestfjellet og Grønliknuten, Langskotfjellet og Tekslefjellet med Bukollen og over mot Jensokk- og Vasslausfjellet. Knatten/Nonsås, Vindsås og Tjuvefjell ligger som egne topper på den store flata.	stor

	• Den store flata med myr og skog sentralt i utredningsområdet. • Markert høydedrag som en øy i det store landskapet. Innenfor dette ligger selve tiltaksområdet med daldraget Bærevann som tydelig riss på tvers i nord-sør retning.	
Natursammenhenger	<i>Natursammenhenger, f.eks. større naturpregede områder, blå-grønne strukturer i naturområder eller i bebygde områder og mot tilgrensende områder</i> • Del av et stort sammenhengende naturområde preget av skog og myr med høydedrag som rammer inn. • Høydeformasjonen med Store Nipe, Murefjell og Værstadvjellet som ligger som en avgrenset «øy» i det flatere landskapet. • Selve tiltaksområdet med høydedrag og koller som relieff og med Bærevann, myrer og bekkedrag som del av daldraget.	stor
Vegetasjonsdekke og vegetasjonsbruk	<i>Mosaikk, mønstre og variasjon i vegetasjonen. Form- og strukturdannende vegetasjon.</i> <i>Vegetasjon med kulturelle eller historiske referanser</i> • Stort sammenhengende skogkledd landskap med markerte høydedrag som avgrenser. • Barskog med gran og stor del av furu. • Noe blandingsskog. • Myr og våte drag på den store flata. • Mosaikk av lauv- og blandingsskog i kulturlandskapet i nordøst.	stor
Aktive naturprosesser	<i>F.eks. ras og skredaktivitet, endringer som følge av vann- og isbevegelser i landskapet. Vegetasjonsutvikling, naturlige suksesser.</i> • Gjengroing i kulturlandskapet i nordøst. • Planta skog overtar for naturskogen?	liten
Jord- og skogbruk, tamreindrift, fiske og annen utmarksbruk	<i>Pågående rurale aktiviteter som preger landskapet; oppdyrking, tilplanting, rydding av nye beiter, etablering av samdrifter, havbruksanlegg osv. Skjøtsels- og driftsformer.</i> • Skogbruksdrift med veger og hogstfelt. • Fortsatt preg av jordbrukslandskap i øst, ned mot Norsjø.	middels
Arealbruk	<i>Differensiering av bolig, næring, transformasjonsområder, parkområder, andre oppholdsarealer, omfang av infrastruktur som veg og gate.</i> <i>Brudd og overganger mellom de ulike områdene.</i> • Skogbruk og sammenhengende naturområder. • Kulturlandskap med boliger og infrastruktur i øst ned mot Norsjø. • Rv36 deler bryter sammenhengen mot Norsjø.	stor
Bebyggelsespreg	<i>Områdekarakter, gatestruktur, dimensjoner og variasjoner på bebyggelse, silhuettlinjer, bygde landemerker/landskapselementer, tekniske installasjoner og fremtredende bygninger.</i> • I selve tiltaksområdet og i store deler av utredningsområdet: lite bebyggelse, men noen koier og skogshusvære. • I nordvest: tun og spredt boligbebyggelse i kulturlandskapet med Helgen kirke og lokalsamfunn.	middels
Historie og stedsidentitet	<i>Synlige kulturminner, kulturmiljø, tradisjonelle kulturlandskap, møteplasser osv.</i>	

	<i>Historiske aktiviteter og bruk som har satt spor i landskapet gjennom tidene, som fjernet/nedfalls bebyggelse, og spor av ferdsel og opphold. Endret, fjernet, og/eller rester av fjernede naturelement, f.eks. gamle elvefar.</i> <i>Allment kjente kulturelle referanser lokalt og/eller nasjonalt. Litteratur, billedkunst, historiske hendelser, osv</i> • Strandsoner og kulturlandskap mot Norsjø. • Helga lokalsamfunn. • I selve tiltaksområdet finnes det registrerte kullmiler på vestsida av Bærevann-daldraget.	stor
Landskapskarakter	I NIJOS sin overordnede kartlegging av landskapstyper i Norge ligger Bærevannområdet i overgangen mellom låglandsdalføra i Telemark, Buskerud og Vestfold og skog- og heibygdene på Sørlandet. Det store landskapet preges av de store, sammenhengende skogområdene, der markerte høydedrag mot vest og øst rammer inn den store, skogkledde flata med myrer og vann. På nordøstsida av Store Nipe faller kulturlandskapet ned mot Norsjø. Langs Rv36 ligger bebyggelsen og lokalsamfunnet på Helga. Selve tiltaksområdet er et forholdsvis utilgjengelig skoglandskap med høydedrag og koller som rammer inn et smalt daldrag som riss i landskapet, i nordvest-sørøstlig retning. Bærevann og bekker og myrdrag ligger i dalbunnen. Noen topper er mye brukte turmål der man har vidt utsyn over «blåne-bak-blåne»-landskapet. Naturkartlegginga har avdekket dette som et svært innholdsrikt og særpreget naturlandskap. Over halvparten av tiltaksområdet ligger innenfor grensa for verna vassdrag Herrevassdraget.	

2.2. Verdivurdering

Denne utredningen skal gi en overordnet vurdering av landskapsbildet. Det er de store landskapstrekkene som her verdisettes innenfor utredningsområdet.

Utfra et samlet kunnskapsgrunnlag fra innhentede databaser, lokalkunnskap og landskapsfaglige vurderinger, er landskapet delt inn i delområder utfra landskapskarakter og -type.

Innenfor det samlede området for alle de fire utredningsalternativene, er landskapet delt inn i 6 ulike landskapstyper, i 10 ulike delområder. Verdi er beregnet ved hjelp av verditabell for landskap (ref. tabell 1.2 under metodekapitlet). Her er de ulike verdikriteriene gitt verdi innenfor skalaen i metoden.

Landskapstyper (delområder):

1_Norsjø – med den store vannflata som det store landskapsrommet mot øst.

- Vannet har **stor** verdi som landskapselement i det overordnede landskapet.

2_Tettstedslandskapene i Ulefoss og Lunde.

- a) Tettstedet Ulefoss («nye» Ulefoss) er vurdert til **noe** verdi med hensyn på de store landskapstrekkene. Fordi: Tettstedet har blitt ustrukturert og mindre tett ved at det er bygd utover utfylte flater etter at vegen ble lagt utenom sentrum. Kontakt mot vannet drar litt opp.
- b) Tettstedet Lunde har fått verdi **noe til middels**, med hensyn på de store landskapstrekkene. Fordi: Strukturert tettsted med tydelig gate- og bebyggelsesstruktur, i tillegg til elva og jernbanen som viktige strukturerende elementer.

3_Strandsoner og kulturlandskapene Søve-Helgen og Romnes, som skråner ned mot Norsjø og ligger som «bremmen» på landskapsrommet mot øst.

- 3a) Området Søve-Helgja er verdisatt som **middels til stor**. Fordi: Det oppleves som et helhetlig kulturlandskap, men med noen brudd.
- 3b) Området Romnes er verdisatt som **stor**. Fordi: Dette oppleves som et helhetlig kulturlandskap uten store brudd.

4_«Marka» – det store sammenhengende skoglandskapet med blåne-bak-blåne høydedrag og store flater med myr, bekker og vann. Eventuelle inngrep er lite dominerende. Alle tiltaksområdene ligger innenfor dette delområdet.

- a) Området som ligger innenfor grense for verna vassdrag (Herrevassdraget), er skilt ut med verdi **stor til svært stor**. Fordi: Karakter av verna vassdrag vektlegges.
- b) Området ellers er verdisatt som **stor**. Fordi: Det er et stort sammenhengende og helhetlig skogområde, som gir opplevelse av «blåne-bak-blåne» og tydelig karakter.

5_Kanallandskapet – Telemarkskanalen som kulturminne og regionalpark.

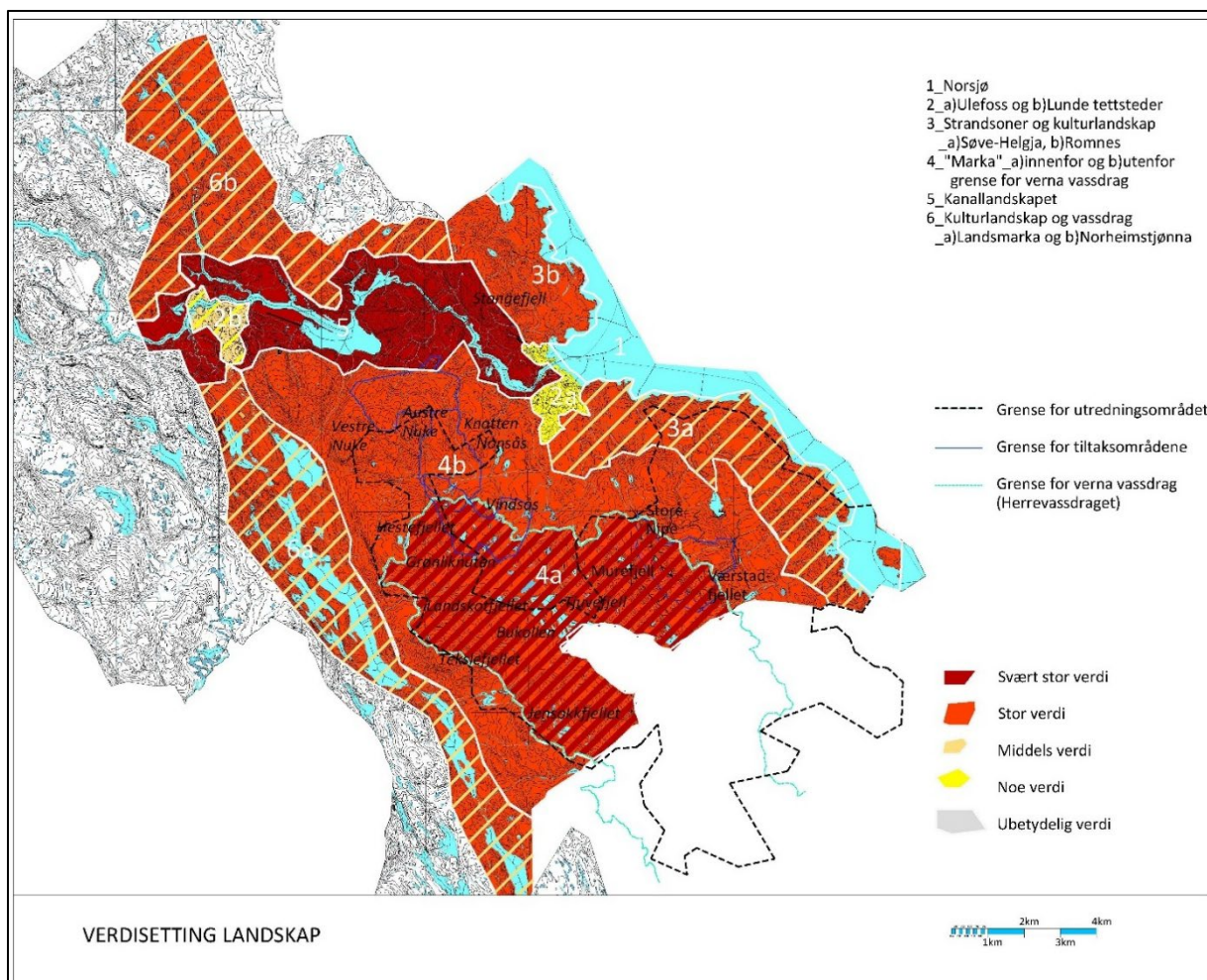
- Telemarkskanalen er nasjonalt kjent som kulturminne og er definert som regional landskapspark. Området får etter metodikken derfor automatisk verdien **svært stor**.

6_Kulturlandskap og vassdrag på hver side av Lunde, med bygdelaget Landsmarka og innsjøen Langen sørover og Nordbygda med Østeråa og Norheimstjønnane nordover.

- a) Området Landsmarka er verdisatt som **middels til stor**. Fordi: Dette er et helhetlig område med Langen som tydelig særpreg.
- b) Området nordover fra Lunde mot Nordheimstjønnane er verdisatt som **middels til stor**. Fordi: Dette er et helhetlig kulturlandskap uten store brudd og med mosaikk av åker, beite og skog.

Temakart landskapsverdi

Landskapstypene/delområdene har fått ulike verdier. Kartet under oppsummerer verdisettingen av de ulike landskapstypene (delområdene) i samme fargeskala som gitt i verditabellen (tabell 2.1).

Figur 2.11_Verdikart for landskapsbildet vil være det samme for alle de fire utredningsalternativene

Landskapsverdier for utredningsområde Bærevann varierer mellom kategoriene **middels** til **stor/ svært stor verdi**.

2.3. Usikkerhet i verdisetting

Verdisettingen er gjort på et overordnet nivå. Om deler av utredningsområdet vil få høyere eller lavere verdisetting ved en mer detaljert kartlegging, er en usikkerhet. Endringer i landskapet, f.eks. om deler av skogområdene hogges ut og blir liggende som åpne hogstflater, vil kunne trekke verdien av landskapsbildet ned. Dette vil kunne undersøkes nærmere i regulerings-planfase evt.

3. Påvirkning

Standpunktbilder fra 3D modellen danner grunnlaget for å vurdere påvirkning av landskapsbildet. Nedenfor er landskapstypene/ delområdene listet opp med en kommentar som viser om de faller innenfor influensområdet eller ikke. Delområde 1, 3a, 4a og 4b er innenfor.

1	Norsjø	I influensområdet. Påvirkning vurderes
2a	Tettstedslandskapet Ulefoss	Utenfor influensområdet/ ingen påvirkning
2b	Tettstedslandskapet Lunde	Utenfor influensområdet/ ingen påvirkning
3a	Strandsoner og kulturlandskapene Søve-Helgen	I influensområdet. Påvirkning vurderes
3b	Strandsoner og kulturlandskapene Romnes	Utenfor influensområdet/ ingen påvirkning
4a	«Marka» innanfor verna vassdrag	I influensområdet. Påvirkning vurderes
4b	«Marka» utanfor verna vassdrag	I influensområdet. Påvirkning vurderes
5	Kanallandskapet	Utenfor influensområdet/ ingen påvirkning
6a	Kulturlandskap og vassdrag med bygdelaget Landsmarka og innsjøen Langen sørover.	Utenfor influensområdet/ ingen påvirkning
6b	Kulturlandskap og vassdrag med Nordbygda, Østeråa og Norheimstjønnane nordover.	Utenfor influensområdet/ ingen påvirkning

3.1. Tiltakets påvirkning på landskapsbildet

Tiltaket slik det er beskrevet og illustrert i volumstudiene, vil utgjøre en vesentlig endring av landskapsbildet i utredningsområdet. Hele tiltaksområdet fylles med store stein- og finstoffvolumer som legges i deponi og demninger

For å dempe inntrykket av tiltaket noe, og for å få til bedre visuell forankring i landskapet, er prinsipper for naturlig revegetering for istandsetting av landskapsinngrepene lagt til grunn. Deponier for grove masser (sprengstein) må behandles slik at naturlig skogsvegetasjon enkelt kan etablere seg, først som grønne bunndekkende flater og etter hvert med skogsvegetasjon som kan gi en viss skjermingseffekt ift. synlighet.

Demningene for finmasser kan ikke revegeteres. Noe som gjør at store damkonstruksjoner vil bli liggende som grå steinfyllinger, tilsvarende som for en vannkraftutbygging. Det legges til grunn at det for grovsteindeponiene etableres grønne skjermingssoner som etter hvert vil kunne dempe påvirkningsgraden på landskapsbildet noe. I tillegg bør det vurderes om den eksisterende skogsvegetasjonen i en sone rundt tiltaket kan sikres mot hogst.

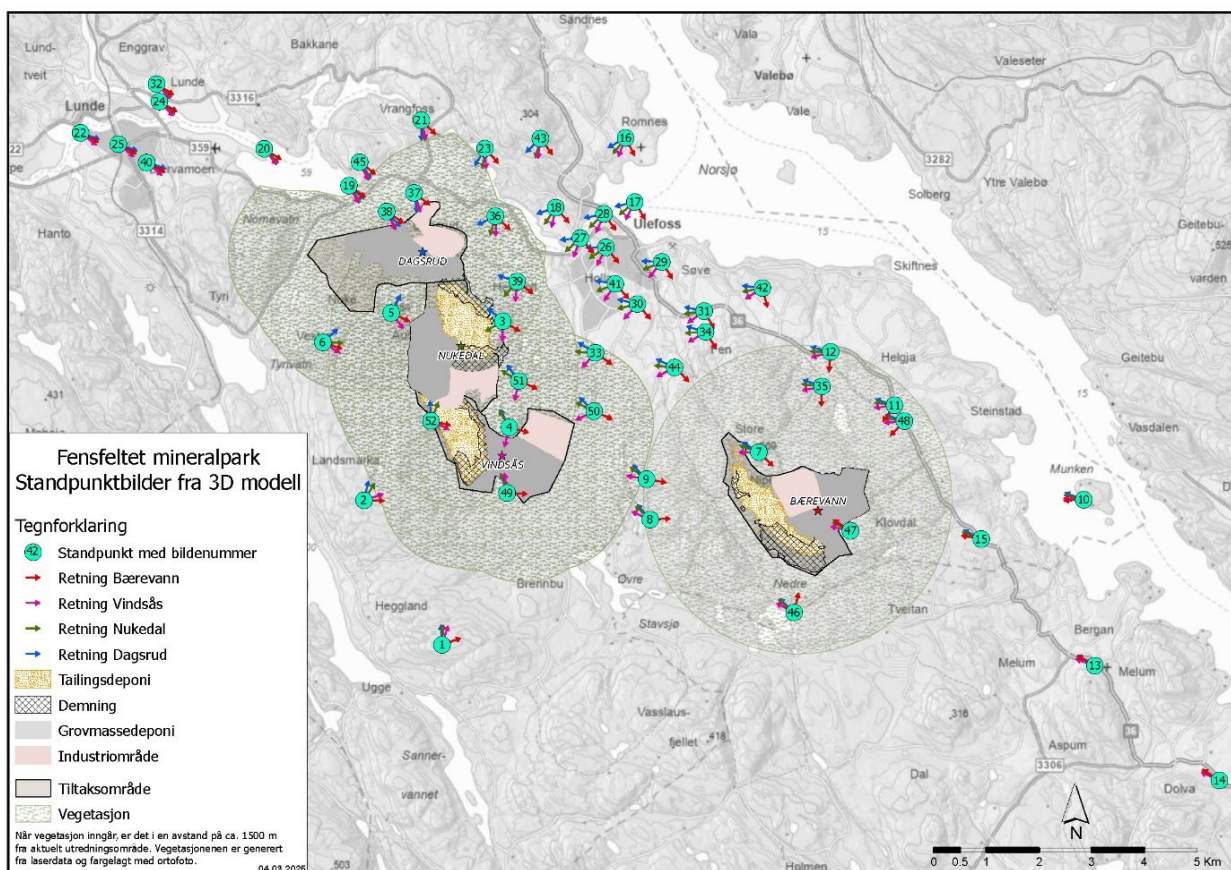
3.1.1 Modellutsnitt som illustrerer påvirkning

I modellutsnittene som følger er den visuelle påvirkningen for landskapsbildet vist med og uten vegetasjon for å illustrere tiltakets synlighet. Det er valgt representative standpunkt fra Telemarkskanalen, fra Rv36, fra viktige steder og kulturhistoriske punkt i Ulefoss, fra populære turmål og topper.

Om tiltaket faktisk blir synlig eller ikke, vil være avhengig av hvor mye vegetasjon som finnes mellom tiltaket og betrakteren.

Påvirkningsgraden er vurdert med utgangspunkt i at eksisterende vegetasjon blir stående. Deretter er påvirkningsgraden jevnt over justert noe opp (se konsekvensvifta (tabell 4.1) fordi det er usikkert hvor mye vegetasjon som blir stående i ethvert tilfelle. (Påvirkningsgraden er ikke satt like høyt som om all vegetasjon tas bort.)

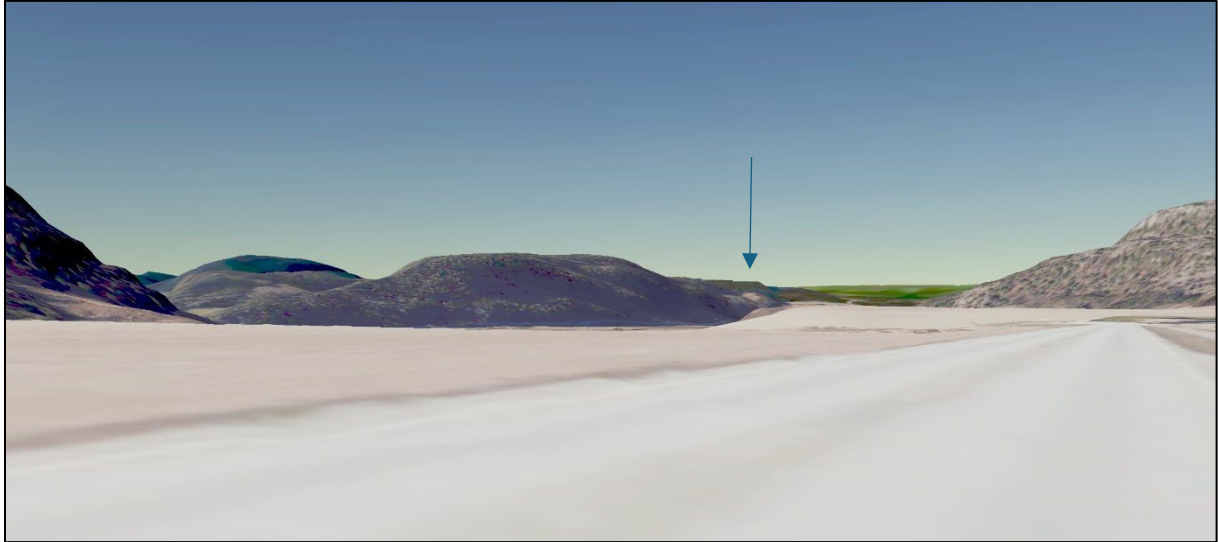
Vi har benyttet noe vidvinkel i bildene tatt i 3D modellen for å øke synsfeltet for å gi en «normal» perspektivfølelse. (se nærmere beskrivelse i *Grunnlagsdokument synlighet*.)

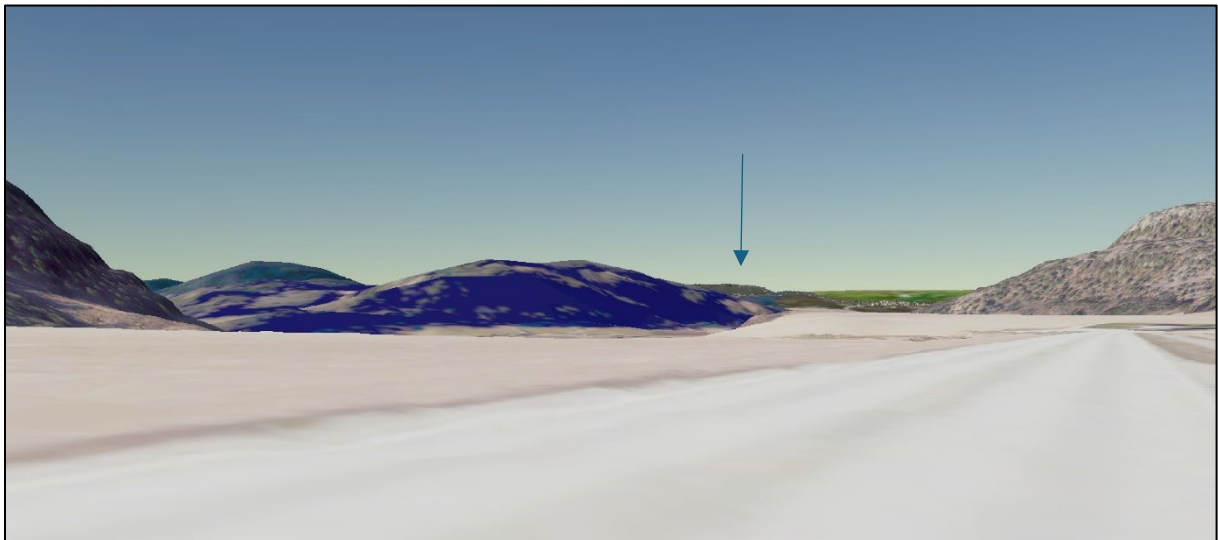
Figur 3.1_Kart som viser hvor standpunktbildene fra 3D modellen er tatt

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 3a

Fra Rv 36 ved Dolva åpner landskapet seg nordover og man har sikt langt fremover. Derfor er dette et punkt som er viktig å vurdere opp mot synlighet i fjernvirkning. Avstanden til tiltaket er ca 8km. På denne avstanden vil terrengformen kunne skimtes i det fjerne, men når eksisterende vegetasjonen legges på i modellutsnittet, er ikke tiltaket merkbart synlig på denne avstanden.

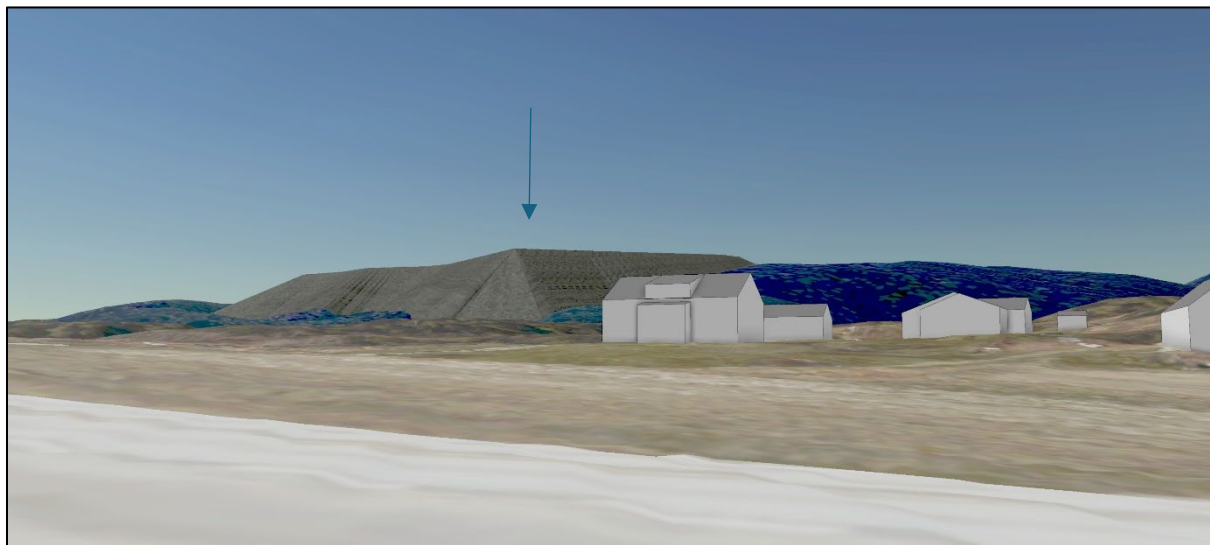
Figur 3.2_Standpunkt 14 – fra Rv36 ved Dolva ca 8km avstand. Uten vegetasjon

Figur 3.3_Standpunkt 14 – fra Rv36 ved Dolva ca 8km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 3a

Fra Rv 36 ved buss-stopp ved Skiensvegen 450 er avstanden til tiltaket ca 1,1km. Her er et av standpunktene der skjerming av omkringliggende vegetasjon virkelig slår ut. Vi er litt høyere i terrenget enn ved Helgen kirke. I modellutsnittet der skogen rundt ikke er lagt inn, vil tiltaket være svært synlig fra dette standpunktet. Med eksisterende skogsvegetasjon rundt vil ikke synligheten slå ut. Dette understreker viktigheten av å sikre omkringliggende vegetasjon i fremtidige planer.

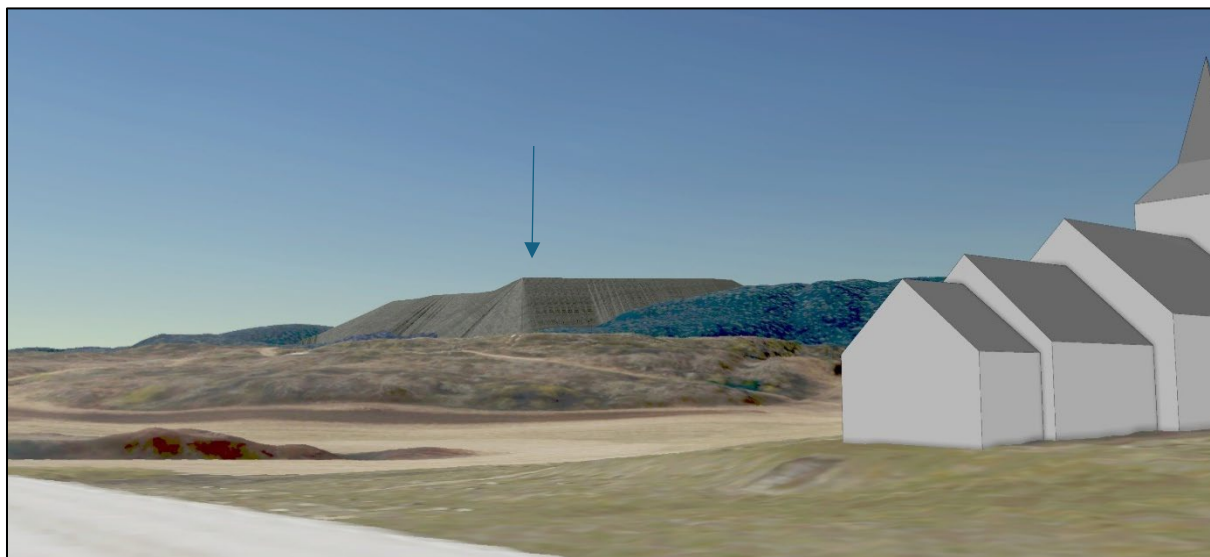
Figur 3.4_Standpunkt 48 – fra Rv36 ved busstopp ved Skiensvegen 450 sett mot sørvest avstand ca 1,1km. Uten vegetasjon

Figur 3.5_Standpunkt 48 – fra Rv36 ved busstopp ved Skiensvegen 450 sett mot sørvest avstand ca 1,1km. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 3a

Fra Rv 36 ved Helgen kirke er avstanden til tiltaket ca 1,2km. Her er et av standpunktene der skjerming av omkringliggende vegetasjon virkelig slår ut. I modellutsnittet der skogen rundt ikke er lagt inn, vil tiltaket være svært synlig fra dette standpunktet. Med eksisterende skogsvegetasjon rundt vil ikke synligheten slå ut. Dette understreker viktigheten av å sikre omkringliggende vegetasjon i fremtidige planer.

Figur 3.6_Standpunkt 11 – fra Rv36 ved Helgen kirke ca 1,2km avstand. Uten vegetasjon

Figur 3.7_Standpunkt 11 – fra Rv36 ved Helgen kirke ca 1,2km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 3a

Fra Rv 36 ved sletta forbi Jøntvedt er avstanden til tiltaket ca 2,2km. Her er et av standpunktene der skjerming av omkringliggende vegetasjon slår ut. I modellutsnittet der skogen og randsoner med vegetasjon rundt ikke er lagt inn, vil tiltaket være synlig fra dette standpunktet. Med eksisterende skogsvegetasjon vil ikke synligheten slå ut. Dette understreker viktigheten av å sikre omkringliggende vegetasjon i fremtidige planer, både skogområder og randsoner i kulturlandskapet.

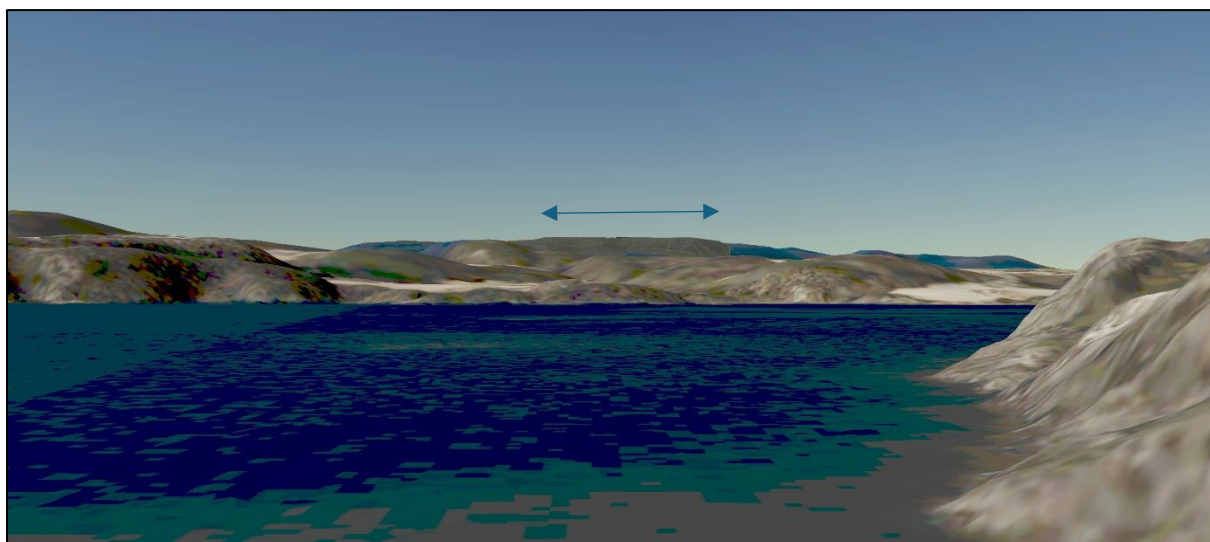
Figur 3.8_Standpunkt 12 – fra Rv36 ved Helgen kirke ca 2,2km avstand. Uten vegetasjon

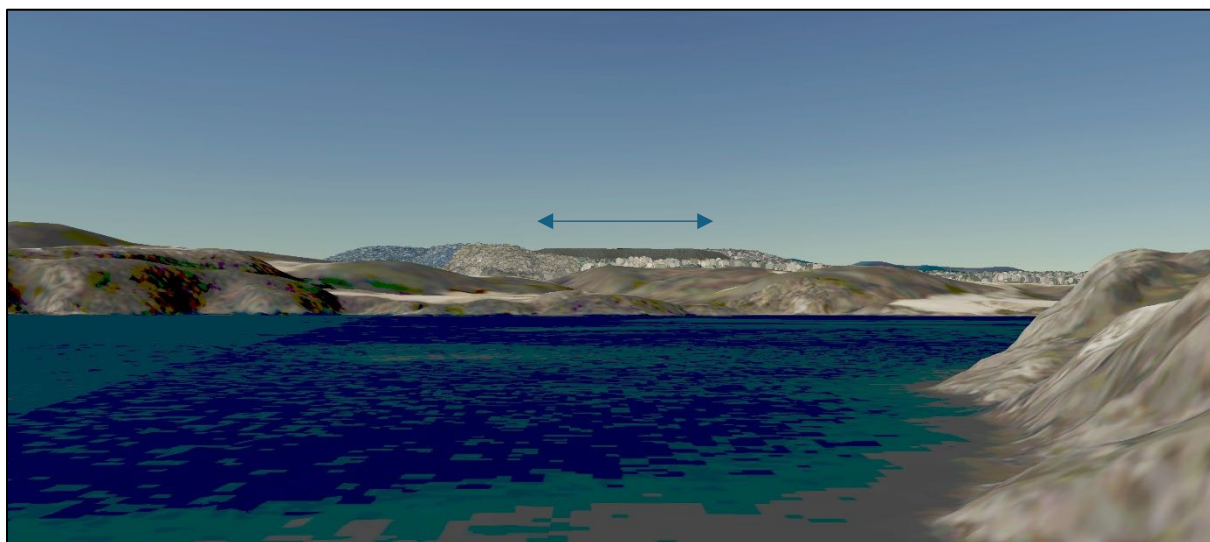
Figur 3.9_Standpunkt 12 – fra Rv36 ved Helgen kirke ca 2,2km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 1

Fra Norsjø vil tiltaket Bærevann være synlig fra en forholdsvis stor sone. Standpunktet under er fra strandområdene på vestsida av øya Munken. Avstanden til tiltaket er ca 4km. Når vegetasjonen legges på i modellutsnittet, vil tiltaket være godt synlig fra dette standpunktet, selv om avstanden er forholdsvis stor.

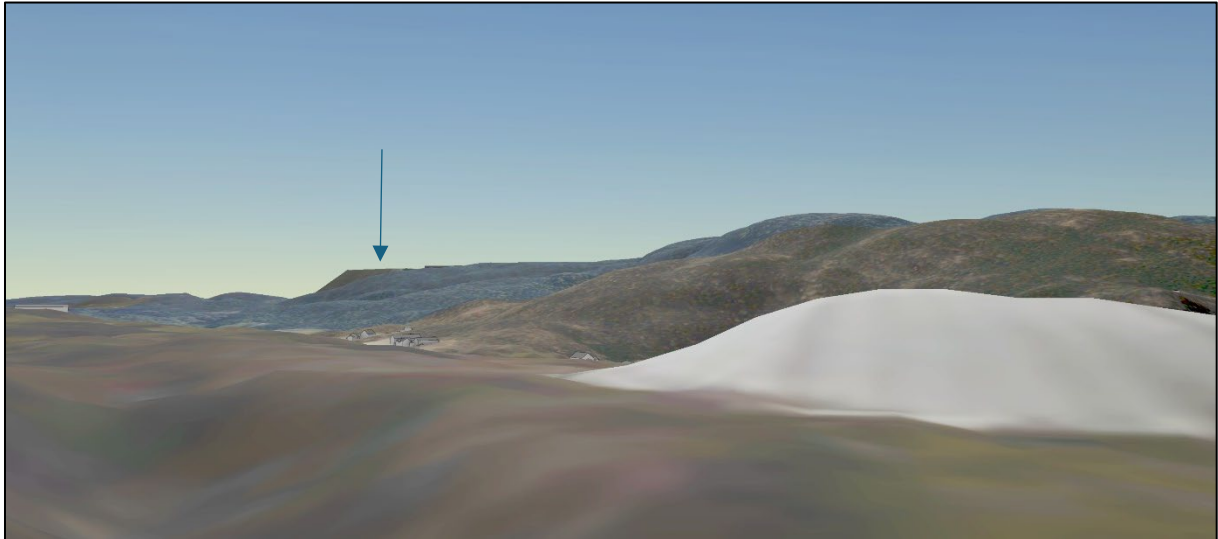
Figur 3.10_Standpunkt 10 – fra strandområdet mot vest på øya Munken ca 4km avstand. Uten vegetasjon

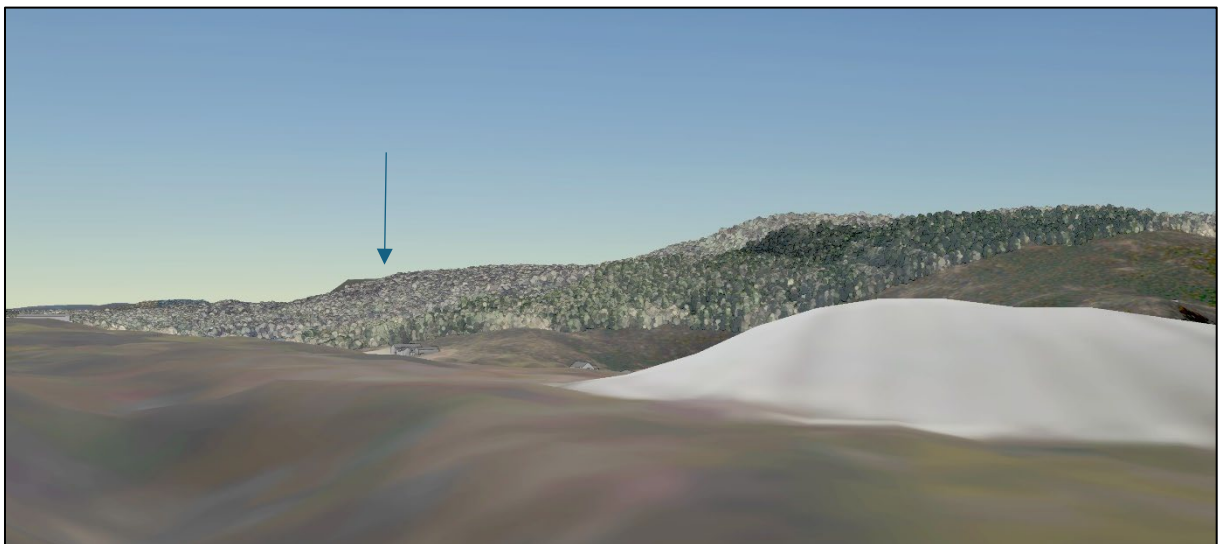
Figur 3.11_Standpunkt 10 – fra strandområdet mot vest på øya Munken ca 4km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 3a

Gruveåsen er et kjent nærturmål og utsiktspunkt mange går til i Ulefoss. Avstanden til tiltaket er litt over 2,8km. Når vegetasjonen legges på i modellutsnittet, vil ikke tiltaket være godt synlig, men kan skimtes i det fjerne fra dette standpunktet.

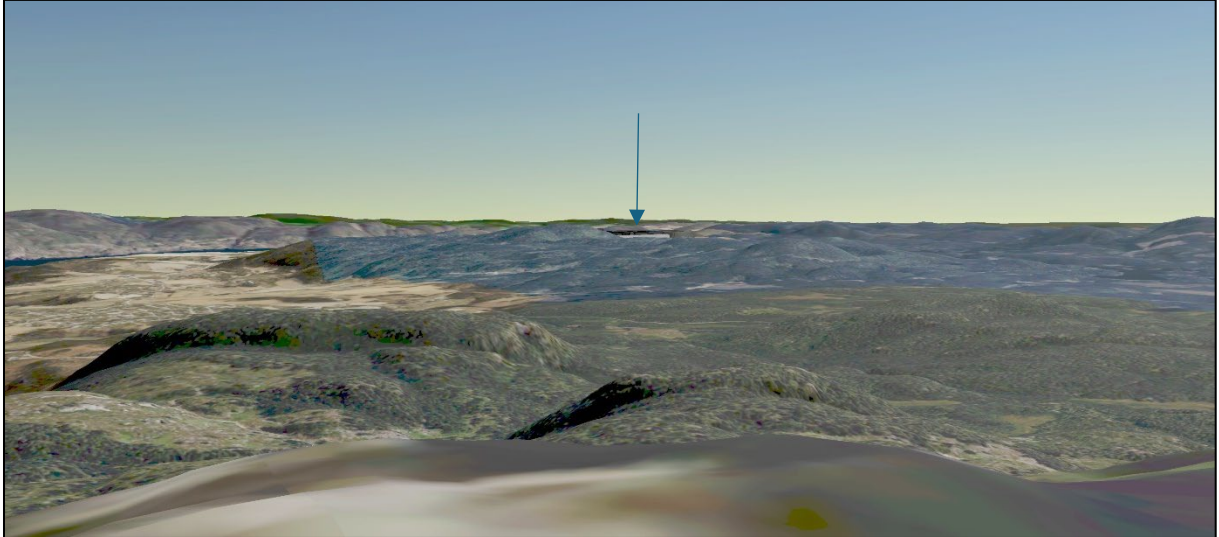
Figur 3.12_Standpunkt 42 – fra Gruveåsen ca 2,8km avstand. Uten vegetasjon

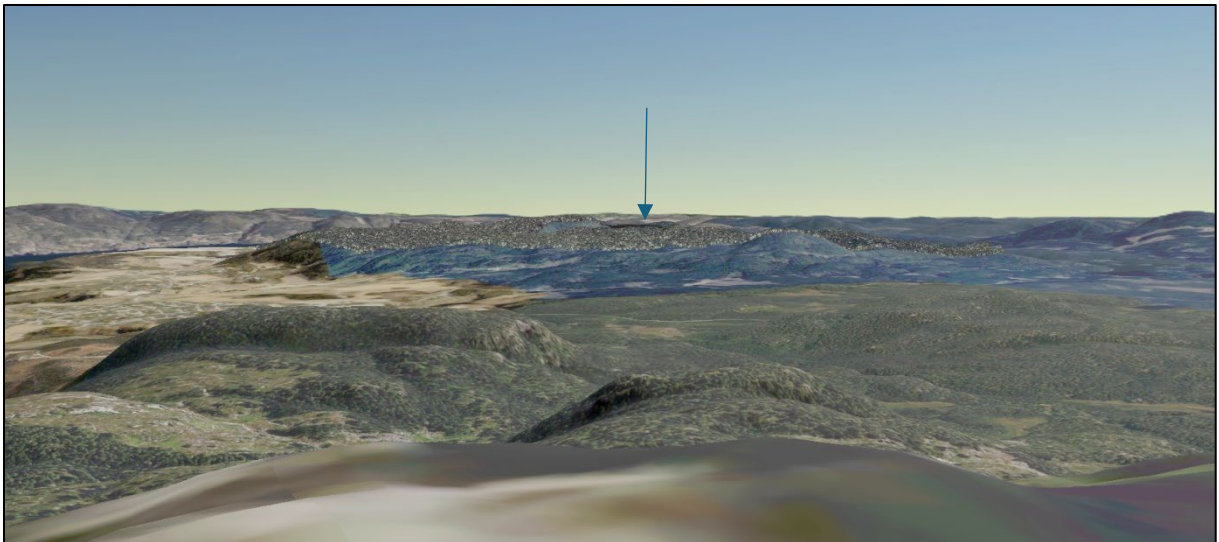
Figur 3.13_Standpunkt 42 – fra Gruveåsen ca 2,8km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 4b

Austre Nuke er en markert topp i Ulefoss og et kjent turmål og utsiktspunkt. Avstanden til tiltaket er stor, over 6,5km. Her står man høyt og ser utover det store landskapet fra nordvest. Tiltaket kan skimtes, men er underordnet i det store landskapet.

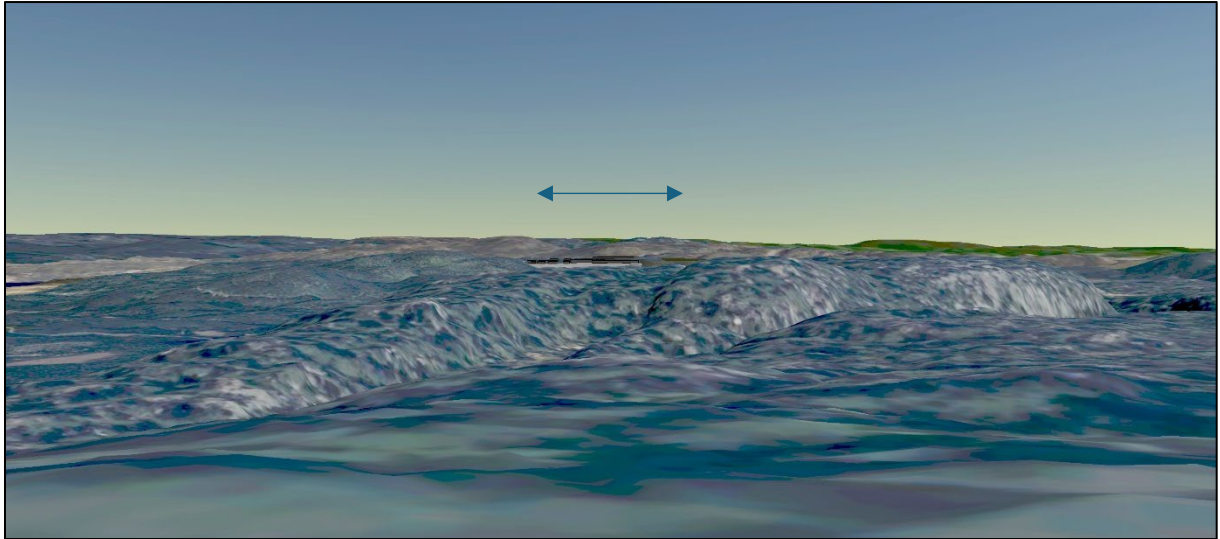
Figur 3.14_Standpunkt 5 – fra Austre Nuke ca 6,5km avstand. Uten vegetasjon

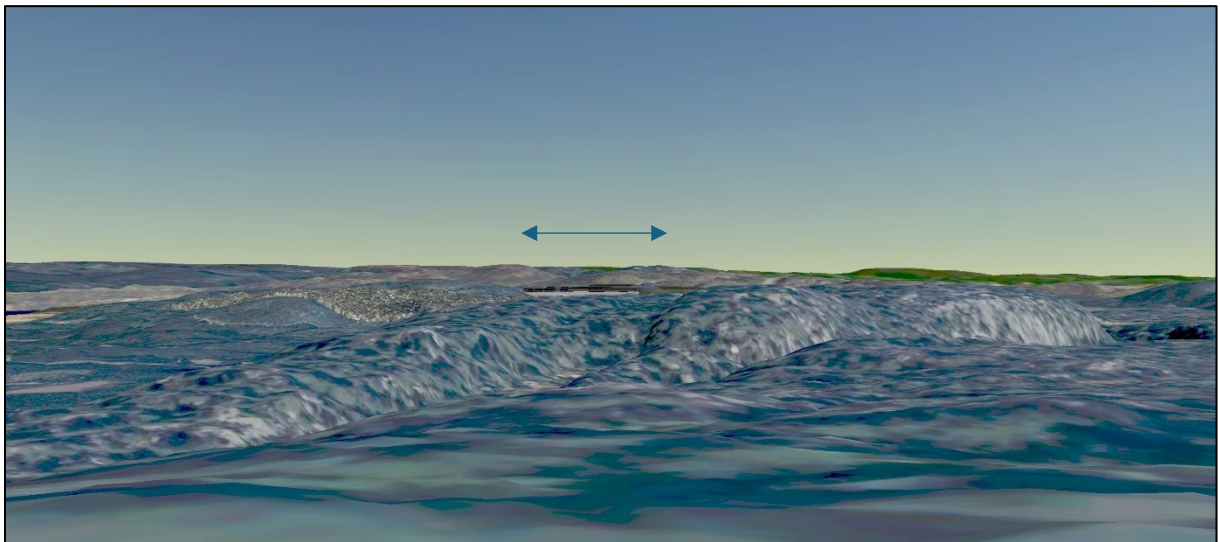
Figur 3.15_Standpunkt 5 – fra Austre Nuke ca 6,5km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 4a/4b

Fra turområder i sør kommer man opp på den lange høyderyggen som avgrenser landskapsrommet mot vest. Avstanden til tiltaket er ca 5,5km. Her står man høyt og ser utover det store landskapet. Både med og uten vegetasjon vil tiltaket være synlig, men ikke dominerende på landskapsbildet fra dette standpunktet.

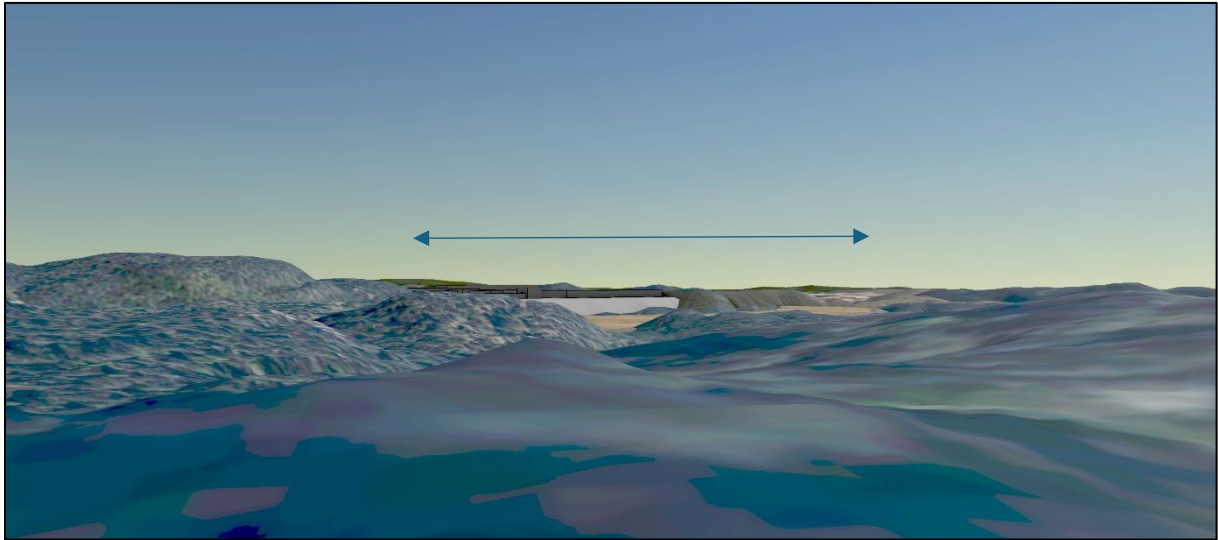
Figur 3.16_Standpunkt 1 – fra Storlidalsfjell (Teksleffjell) ca 5,5km avstand. Uten vegetasjon

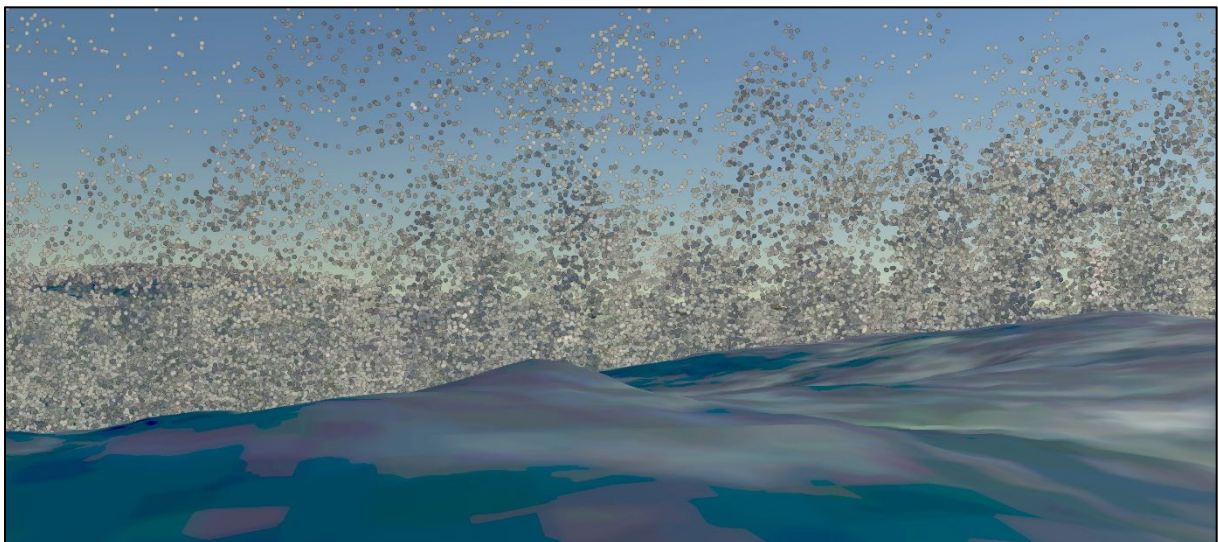
Figur 3.17_Standpunkt 1 – fra Storlidalsfjell (Teksleffjell) ca 5,5km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 4a

Molta er en markert topp på østsida av den store skogsletta og et kjent turmål og utsiktspunkt. Avstanden til tiltaket er ca 1,5km. Her står man høyt og ser utover det store landskapet fra øst. Når vegetasjonen legges på i modellutsnittet, vil ikke tiltaket være synlig fra dette standpunkt.

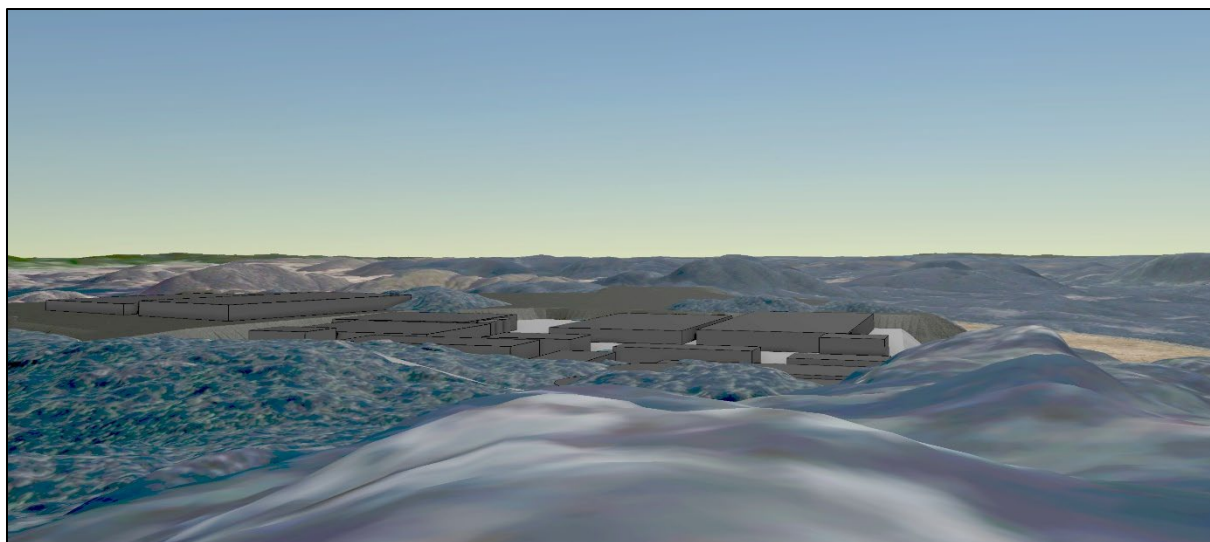
Figur 3.18_Standpunkt 9 – fra Molta ca 1,5km avstand. Uten vegetasjon

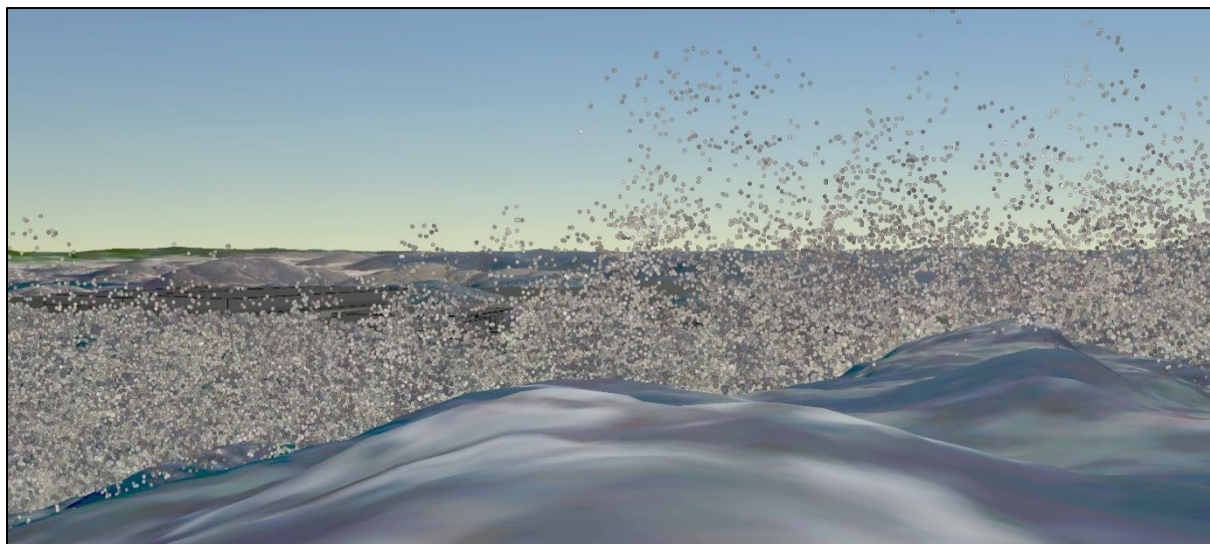
Figur 3.19_Standpunkt 9 – fra Molta ca 1,5km avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 4a

Store Nipe ligger på østsida av den store skogsletta og er en markert topp ved Helgja. Kjent som turmål og utsiktspunkt. Tiltaket ligger like innunder fjelltoppen på sørsida. Her står man høyt og ser utover det store landskapet. Når vegetasjonen legges på i modellutsnittet, vil tiltaket fortsatt være synlig og oppleves tett på fra dette standpunktet.

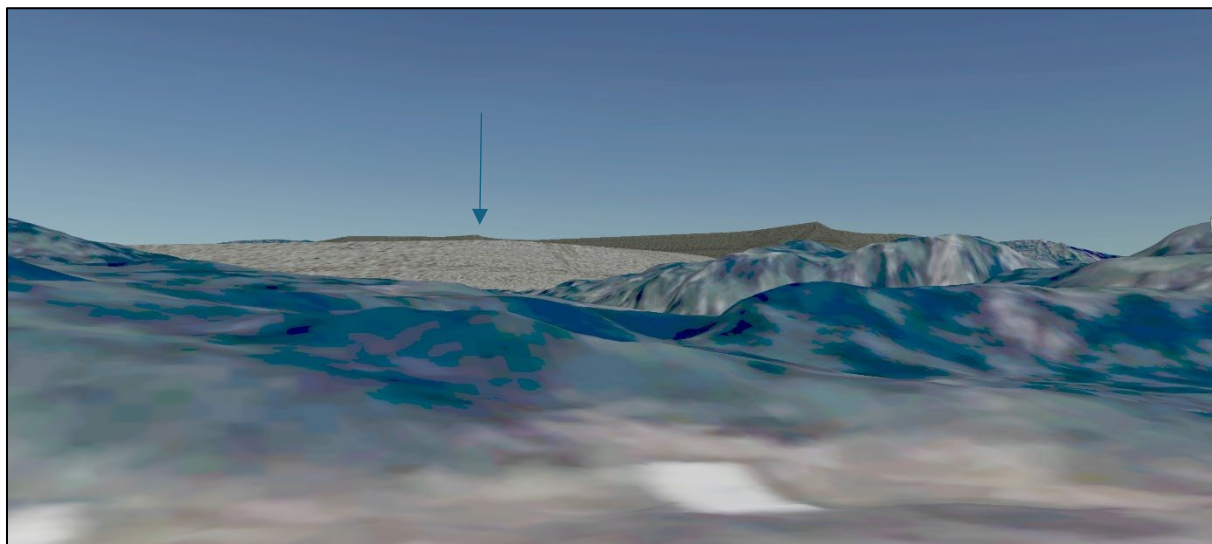
Figur 3.20_Standpunkt 7 – fra Store Nipe tett på sett fra nord. Uten vegetasjon

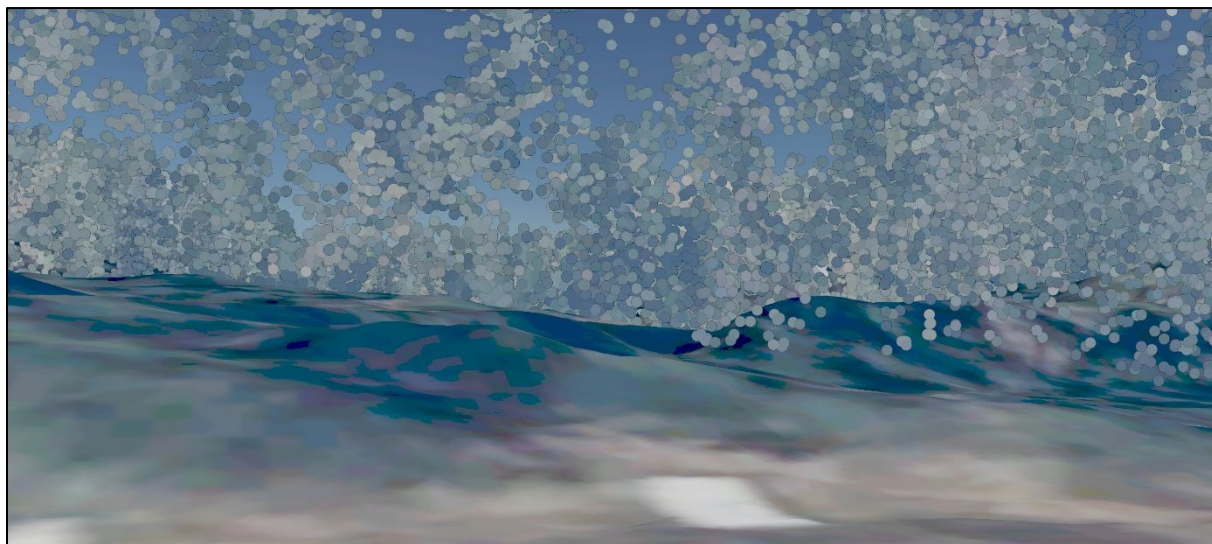
Figur 3.21_Standpunkt 7 – fra Store Nipe tett på sett fra nord. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 4a

Fra landskapet sør for Bærevann, vil demningene stige opp som store former over dagens terreng. Demning for finstoffmasser blir liggende som store, grå steinfyllinger. Når vegetasjonen legges på i modellutsnittet, reduseres synligheten, men man er såpass nær at tiltaket trolig kan skimtes gjennom skogen. Ute fra vannflata vil demningene være synlige over vegetasjonen.

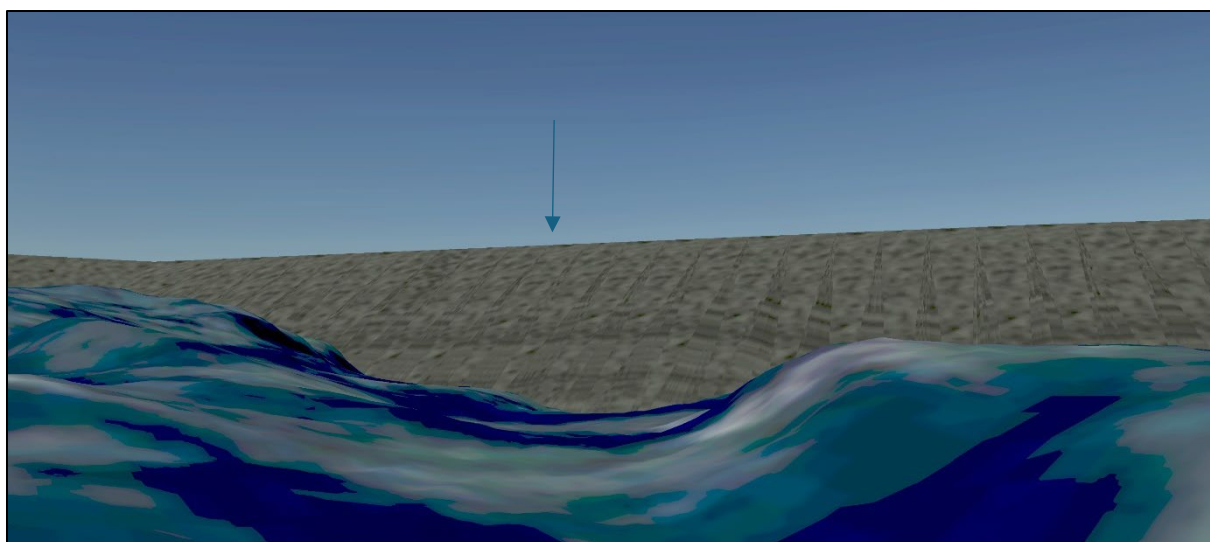
Figur 3.22_Standpunkt 46 – fra Nedre Stavsjø sett nordover mot tiltaket ca 800m avstand . Uten vegetasjon

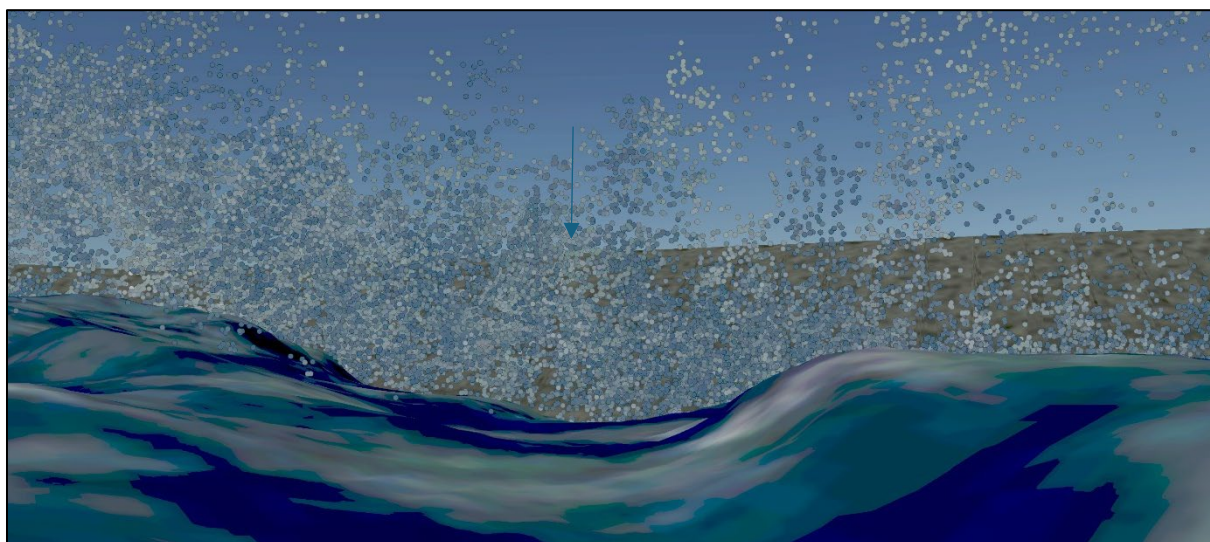
Figur 3.23_Standpunkt 46 – fra Nedre Stavsjø sett nordover mot tiltaket ca 800m avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

Eksempel fra delområde/ Landskapstype 4b

Fra det vernede naturlandskapet sørøst for Bærevann, vil demningene stige opp som store former over dagens terreng. Når vegetasjonen legges på i modellutsnittet, reduseres synligheten, men man er såpass nær at tiltaket vil oppleves gjennom skogen. Skråninger for grovmassedeponier vil kunne revegeteres på sikt.

Figur 3.24_Standpunkt 47 – fra det vernede naturlandskapet ved Værstadjellet sett nordover mot tiltaket ca 150m avstand. Uten vegetasjon

Figur 3.25_Standpunkt 46 – fra det vernede naturlandskapet ved Værstadjellet sett nordover mot tiltaket ca 150m avstand. Vist med eksisterende vegetasjon 1,5km rundt tiltaket

3.1.2 Vurdering av påvirkningsgrad

Påvirkningsgraden for de ulike landskapstypene/ delområdene er vurdert for *tiltaket* og for *0-alternativet*. Påvirkningen er analysert og beskrevet ut ifra *påvirkningsfaktorene* i tabell 5.1.

Tiltaket

Standpunktbildene fra 3D-modell viser at tiltaket det her utredes for, både i skala og omfang har stor påvirkning på landskapsbildet. Eksisterende vegetasjon kan dempe påvirkningen noe, dette gjelder først og fremst for standpunkt som ligger lavere enn tiltaket. Fra de fleste toppene og turmålene i influensområdet vil tiltaket ha stor påvirkning på landskapsbildet. Innenfor tiltaksområdet blir landskapet fullstendig ødelagt og i nærheten av tiltaket vil selve tiltaket bli en dominerende del av landskapsbildet.

Tabell 3.1: Påvirkningstabell for landskap Bærevann. Nummer i tabellen viser til landskapstypene som er verdivurdert (Se tabell 1.5 for oversikt over hvordan påvirkningsgraden skal vurderes.)

Påvirkningsfaktorer	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Forringet	Sterkt forringet
Synlighet: - Fjernvirkning - Nærvirkning			1	3a, 4b	4a, 4a, 4b
Fragmentering			3a, 1	4a, 4b	
Skala		1		3a	4a, 4b
Tilhørighet/identitet		1	3a		4a, 4b

Samlet påvirkning på landskapstype/ delområde 1

Samlet påvirkning på landskapstype/ delområde 3a

Samlet påvirkning på landskapstype/ delområde 4a

Samlet påvirkning på landskapstype/ delområde 4b

0-alternativet

For landskapsbildet vil 0-alternativet ikke medføre noen endring fra dagens situasjon, dette gjelder alle landskapstyper/ delområder.

3.2. Usikkerhet i påvirkningsgrad

Gjennom analyse av standpunkt i 3D modellen har vi kommet fram til at tiltaket vil ha liten innvirkning på landskapsbilde når en beveger seg ut over omtrent 5 km fra tiltaket. Det er usikkert i hvor stor grad tiltaket vil være synlig på denne avstanden. Dette vil variere med vær- og lysforhold og med mengde/ type vegetasjon.

Det er usikkert hvor mye vegetasjon som blir stående mellom betrakteren og tiltaket til enhver tid og på et hvilket som helst sted. Se pkt. 3.1.1 om hvordan dette håndteres i vurdering av påvirkning.

Vegalternativ er ikke valgt, det er derfor usikkerhet omkring hvordan påvirkningen av disse slår ut.

4. Konsekvens

4.1. Vurdering av konsekvenser

Konsekvensene for de ulike landskapstypene/ delområdene er vurdert for *tiltaket* og for *0-alternativet*.

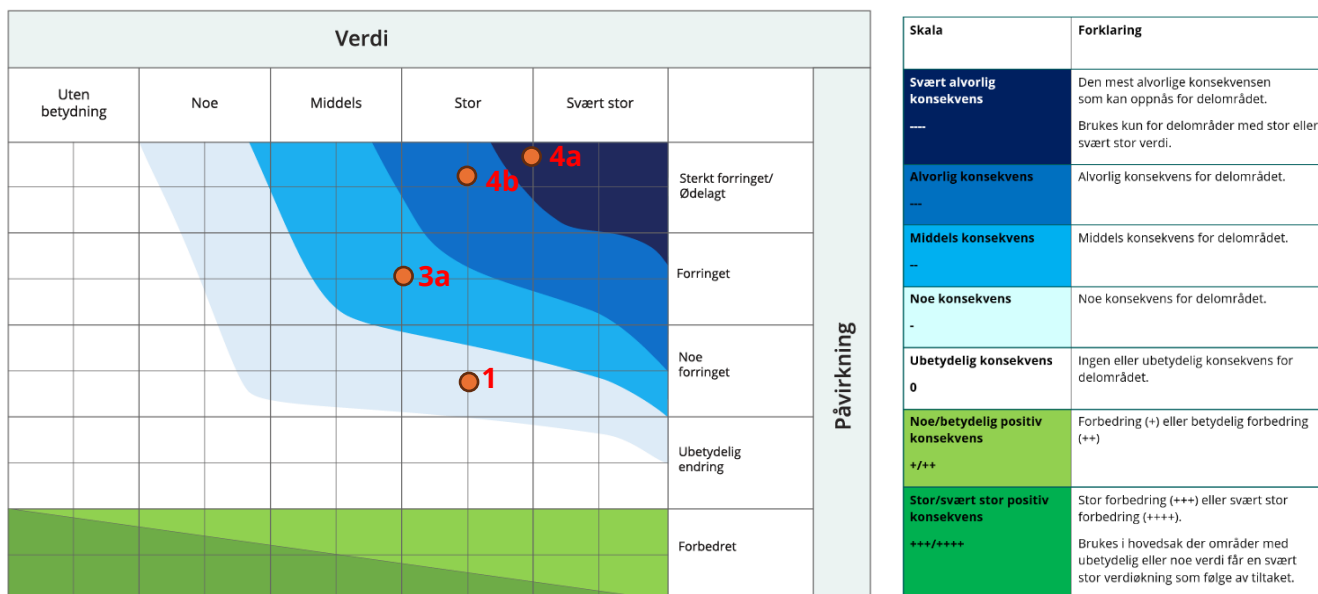
Tiltaket

Påviste funn er beskrevet i kap. 2.1, og verdivurdert i kap. 2.2. Landskapstypene/ delområdene innenfor utredningsområdet har følgende verdi:

1	Norsjø	Stor verdi
3a	Strandsoner og kulturlandskapene Søve-Helgen	Middels til stor verdi
4a	«Marka» innanfor verna vassdrag	Stor til svært stor verdi
4b	«Marka» utanfor verna vassdrag	Stor verdi

Tiltakets påvirkning er beskrevet i kap. 3.1. I figur 4.1 under, er vurderingenes resultater satt inn i vifta. Dette gir en konsekvens av tiltaket for de enkelte landskapstypene/ delområdene.

Tabell 4.1_Konsekvensvifte for landskapsbilde Bærevann. Forklaring av skala til høyre | Miljødirektoratet

Påvirkningsgraden er vurdert og varierer fra *noe forringet* til *sterkt forringet*.

Tiltaket vurderes samlet til å ha **svært alvorlig konsekvens (----)** for landskapsbildet.

Ved sammenstilling av konsekvens, settes tiltaket til **stor til svært stor negativ konsekvens** (ref. tabell 1.8 side 15). Begrunnelsen for dette er at tiltaket medfører forringelse og ødeleggelse av landskap med stor til svært stor verdi. Dette omfatter blant annet

ødeleggelse av landskap innenfor vernesone for vassdrag (Herrevassdraget) og sterk forringelse, på grunn av synlighet, av store områder sentralt i dette vassdraget (f.eks. Stavsjø). Et større sammenhengende uberørt «blåne-bak-blåne»- landskap med stor opplevelsesverdi blir sterkt forringet.

0-alternativet

Påviste funn er beskrevet i kap. 2.1, og verdivurdert i kap. 2.2. Landskapstypene/ delområdene innenfor utredningsområdet har verdier fra middels verdi til svært stor verdi.

0-alternativet er vurdert til å gi **ubetydelig** endring for alle landskapstyper/ delområder.

For tema landskapsbilde vil 0-alternativet få **ubetydelig (0)** konsekvens.

4.2. Eventuelle skadereduserende tiltak

Innenfor tiltaksområdet bør det bevares skog i randsonene for å ramme inn tiltaket. Skjermingssoner av eksisterende skog rundt tiltaksområdene kan sikres gjennom reguleringsplaner.

Revegetering og god terrengforming av deponiene med grove masser, vil kunne dempe virkningen av synligheten av tiltakene. Reguleringsbestemmelser som sikrer at stedegne toppmasser og frøbank behandles på best mulig måte for istandsetting og naturlig revegetering av skråninger, vil kunne bidra til å gjøre tiltaket mindre dominerende for omgivelsene.

At det nye industrilandskapet bevisst formes og forankres i det store landskapet, kan også være med på å dempe opplevelsen av inngrepet. Bevisst utforming, farge- og materialbruk på ny industribyggelse er også viktig.

5. Kilder

- www.telemarkskanalen.no
- www.miljodirektoratet.no
- Landskapsregion (NIJOS) Landskapsregioner - Nibio. Norsk institutt for skog og landskap, tilgjengelige kartressurser: [Hhttp://kart2.skogoglandskap.no/landskap](http://kart2.skogoglandskap.no/landskap)
- Landskapstyper (NIN) Landskap | NiN-kart (artsdatabanken.no)

- Clemetsen M. og T.K. Knagenhjelm 2010. Landskapsressursanalyse
"Telemarkskanalen som regionalpark". Aurland Naturverkstad, Rapport 01- 2010.